Vilniaus kultūros savaitraštis „7 meno dienos“ | www.7md.lt

7md

2015 m. sausio 9 d., penktadienis

Nr. 1 (1107) Kaina 0,81 Eur / 2,80 Lt

D*ailė* | **M***uzika* | **T***eatras* | **F***otografija* | **K***inas*

2

Lietuvių kompozitorių kūrinių rinktinė

3

Arturo Maskato opera „Valentina“ Rygoje

4

Arbatvakaris Šlapelių name-muziejuje

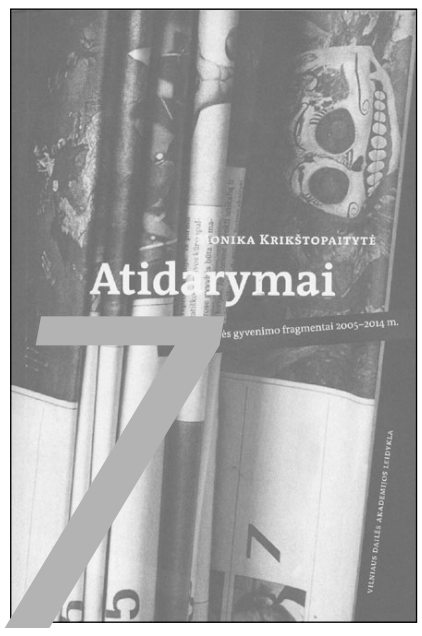

Knyga emancipuotam žiūrovui

8

Animacinis „Aukso žirgas“

9

Nauji filmai – „Nepatyręs“

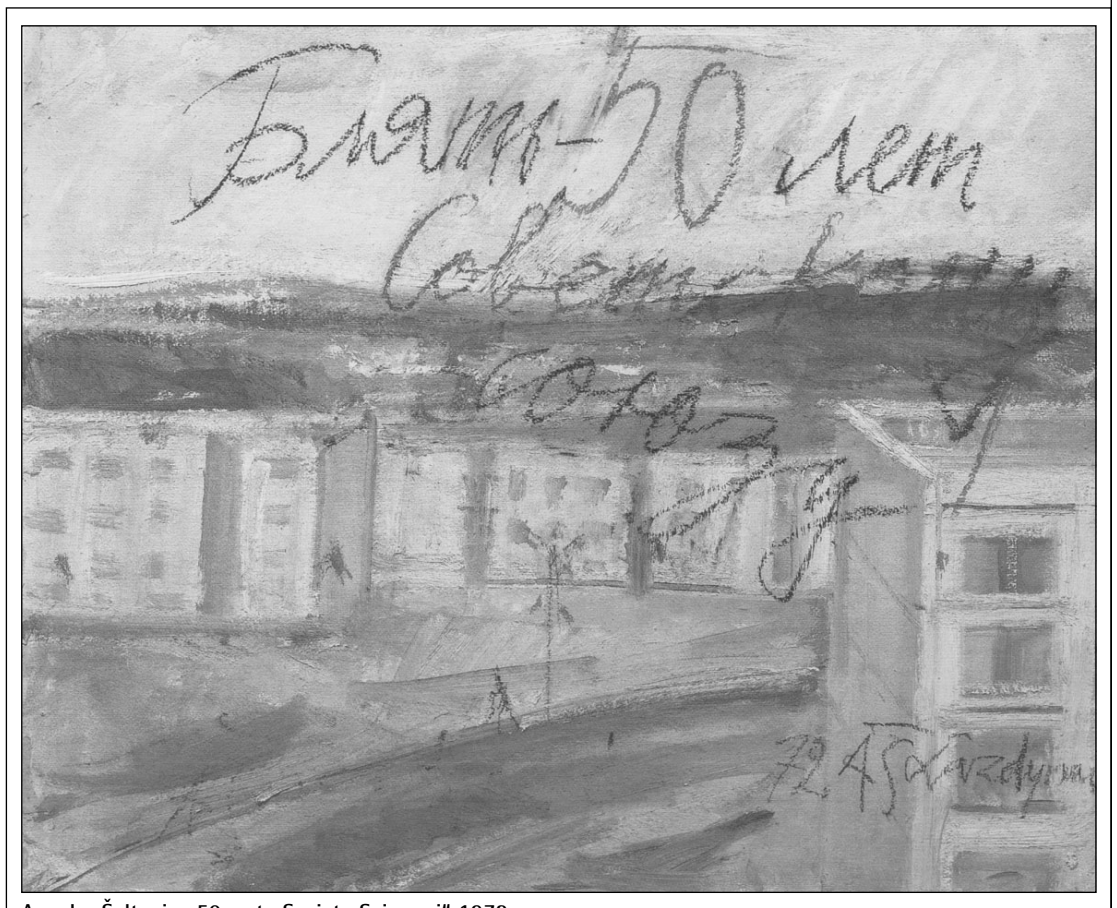

Arvydas Šaltenis, „50 metų Sovietų Sąjungai“. 1972 m.

Dabar labiau visas

Arvydo Šaltenio paroda „Gyvenimo paveikslėliai“ „Titanike“

Agnė Narušytė

Ne vienas, pažiūrėjęs Arvydo Šaltenio retrospektyvą „Titanike“, sakė: „mes jo kažkodėl nežinojome viso“. Taip ir yra. Ši keista replika sulydo nuostabą su palengvėjimu, kad klaida jau ištaisyta. Netgi išleista stora knyga, kurioje suregistruoti visi kūriniai, parašytas išsamus tekstas (ačiū knygos autorei Ramintai Jurėnaitei, MMC, 2014 m.). Žinoma, prireikus ką nors pasakyti apie Šaltenio kūrybą be jokio vargo atmintyje iškildavo „Naktinis autobusas“, „Moteris“ (ta, kuri vemia atsiklaupusi prie unitazo), „Vakaras“ (irgi autobuse). Seniai pamėgti kūriniai, kurie nenusibosta. Bet matyti visada po vieną – kabantys bendroje parodoje ar ant sienos kažkieno namuose. Atsiverčiau Alfonso Andriuškevičiaus knygą „Lietuvos dailė: 1975–1995“, kur aprašyti visi svarbiausi to laiko menininkai. Šaltenio ten – tarsi nemažiau nei kitų „deromantizavimo tendencijai“ atstovaujančių tapytojų (Valentinas Antanavičius, Vincas Kisarauskas, Algimantas Kuras, Kostas Dereškevičius, Algimantas Švėgžda, Raimundas Sližys, Mindaugas Skudutis, Henrikas Natalevičius). Yra ir vien jo kūrybai skirtas tekstas (p. 186–188). Bet jis ne toks vaizdingas ir analitiškas kaip apie kitus, apsiribojantis abstrakčiais apibūdinimais: „sąmojingasis dramatizmas“, „atviras jausmingumas“, spontaniškumas, intuityvumas, eskiziškumas, ekspresionizmas, fotografiškumas. Kokia to abstraktaus „nevisumo“ priežastis? Gal „kaltas“ pats menininkas, bemaž visą savo laiką skiriantis kitiems: pirmiausia – Sąjūdžiui (buvo jo iniciatyvinės grupės narys), paskui – Vilniaus dailės akademijai (1994–2004 m. jos rektorius, o nuo tada iki 2013 m. – prorektorius), miestui (kaip jo tarybos narys 1996–2010 m.). Ir nesirūpinantis iškelti save.

Kaip tik todėl ši klasiko paroda yra netikėta. Jam turbūt nereikėjo naršyti po seniai netraukytus stalčius ieškant kažko nematyto. Atrodo, kad čia tiesiog sukabinti geriausi paveikslai, pasiskolinti iš tų, kuriems buvo kadaise dovanoti ar parduoti. Ir tik paskui pastebi ant baltų sienų pieštuku užrašytą poeziją – ji tarsi sklando ore, vengia sužeisti dėmesį tapybai. Kažkuo panašūs ir Šaltenio potėpiai – perdrėksti kaip šluojami pernykščiai lapai, pro kuriuos matosi drobės-žemės pagrindas. Tokio tapymo būdo aiškiai išmokta iš arsininkų, bet Šaltenio potėpiai lengvesni ir kartu liūdnesni – sodrios spalvos džiaugsme dvelktelintys mirtimi. Spalvų kilmę parodos anotacijoje išaiškino Viktoras Liutkus: „geltona – samuoliška, žalia – vizgirdiška, ochra – gudaitiška“. Bet vyrauja paties Šaltenio spalva – tai ji iškyla atmintyje, ištarus jo

Nukelta | 6 psl.

Iš aukštų horizontų

10-oji lietuvių kompozitorių kūrinių rinktinė „Zoom In“

Rita Nomicaitė

„Zoom In / Lietuvos muzikos naujienos“ – Muzikos informacijos ir leidybos centro kompaktinių plokštelių serija, kasmet pristatanti per pastaruosius dvejus trejus metus Lietuvoje nuskambėjusius reprezentatyviausius mūsų kompozitorių veikalus. Į plokšteles patenka įvairių žanrų kūriniai, o 10-oji intriguoja žanrų kontrastu – nuo opuso smuikui solo iki kūrinių simfoniniam orkestrui.

Pirmojo veikalo „Horizontai“ pavadinimas galėtų tapti ir CD serijos paantrašte – Lietuvos muzikos horizontuose. Tai Žibuoklės Martinaitytės opusas simfoniniam orkestrui („Gaidos“ festivalio užsakymas). Kūrinį įkvėpė filmai „Debesų žemėlapis“ ir „Valandos“. Keli paralelūs muzikiniai vyksmai skamba vienas po kito be jokio perėjimo, staiga atsiduriama kitoje muzikoje – šių eilučių autorei sumanymą dėsto kompozitorė. Muzikos veikalo dramaturgijai suteikiama kino juostose dažnai naudojama galimybė „karpyti ir klijuoti“ pasakojimą ar lygiagrečiai derinti kelis. „Horizontuose“ tokio efekto pasiekiama varijuojant garsinius epizodus – autorė nurodo tris varijuojamus ir vieną daugiau nebepasirodantį (atlikėjai: Valstybinis simfoninis orkestras, dir. Mārtiņš Ozoliņš).

Ne mažiau įdomybių knibžda Broniaus Kutavičiaus pjesėje smuikui solo. „Andata e ritorno II“ („Ten ir atgal II“) parašyta IV tarptautiniam Jaschos Heifetzo smuikininkų konkursui, tęsiant gražią tradiciją – vieną iš privalomųjų opusų užsakyti lietuvių autoriui. 2013 m. įvykusiose varžytuvėse pjesė skambėjo 28 kartus. „Zoom In“ ją griežia Rusnė Mataitytė, o iš jos interpretacijos suprantame, kad smuikininkė augo su Kutavičiaus muzika. Kai atlikimas įkvepia patyrinėti natas, sunku sustoti. „Ten ir atgal II“ – sudėtingesnio minimalizmo kalbos, lanko „su ornamentais“ formos kūrinys; „ornamentai“ išryškėja, kai dramaturgiškai žaidžiama su garsų aukščiu ir stiprumu. Nuosekliai pakilus į viršūnę, atgal keliaujama impulsyviai ją prisimenant: muzikos tėkmė leidžiasi žemyn, tačiau garsumas staiga trumpam suintensyvėja ir tampa toks, koks buvo kulminacijoje; aukščiausi garsai, juos pakartojant, skamba nebe garsiai, o labai tyliai (*pp* ar *pizzicato*). Tarsi po dvasinio sukrėtimo emocijos neslūgsta palaipsniui, o skausmingai „spazmuoja“, kai kada staiga panyra į rezignaciją.

Kaip skamba abstrakčios muzikos apologeto Algimanto Kubiliūno romantiškasis klausimas „Kodėl?“? Kristoforo kvintetas (mediniai pučiamieji), turėdamas plačią, kompozitoriaus suteiktą teisę improvizuoti, improvizavimui naudojasi pradžios motyvo – skambančio kaip klausimas – garsais. Ilgi pavienių instrumentų epizodai kupini lyrinių abejonių, klausimo sąskambių akordai kalba tvirčiau, kai kada net pikčiau. Taigi romantiška pjesės tematika organizuojama abstrakčiai – lyg pateikiant skirtingomis spalvomis ir šriftais patį klausimą, o ne apmąstymus.

„Mano aistringo susidomėjimo akiratyje šiuolaikinis menas labai konkuruoja su viduramžių menu“, – sako kompozitorė Justina Repečkaitė pokalbyje su Vaida Urbietyte-Urmoniene („Literatūra ir menas“, 2013 10 11). Kūrinys „Chartres“ gražiai atskleidžia jos interesus. Kompozitorė šitaip pasakoja apie kūrinį: „Tai mano žvilgsnis į Šartro katedros Pietų rožę, kurioje vaizduojama Apokalipsė. Kompozicijai sukurti man buvo svarbi simbolinė prasmė ir vizualios išraiškos transformavimas į muzikinę. Ieškojau būdų, kaip piešti muzikinėmis priemonėmis pasirinktą vitražą. Visus muzikinius parametrus griežtai parėmiau vienintele proporcija 6:8:9:12. Įdomu, kad struktūrinė kūrinio analizė šokiruoja klausytojus, kuriems atrodo, jog „Chartres“ yra labai emocionalus kūrinys.“ Muzika tikrai labai provokuoja grožio pajautą, bet taip pat tiesiogiai juntama „ištikimybė idėjai“, reiškiamai ir konstruktyviuoju kūrinio pradu. K. Repečkaitė sako pabrėžtiną sekimą idėja perėmusi iš specialybės dėstytojo Ričardo Kabelio, garsaus dėl itin švarios, vien skaičių logikai paklūstančios, minimalistinės muzikos (su kompozitore rožę apžiūrinėja Šv. Kristoforo kamerinis orkestras ir jo vadovas bei dirigentas Donatas Katkus).

Ramūno Motiekaičio „Žaliasis spengesys“ 10-čiai akordeonų atsirado užsakius Lietuvos akordeonistų asociacijos vadovui Raimondui Sviackevičiui. Jo iniciatyva jau parašyta 14 kūrinių, dar vienas kol kas nebaigtas, ir tik vienas neatliktas. Daugumoje kompozicijų akordeonas derinamas su styginiais: violončele, kvartetu, orkestru. R. Motiekaitis sako dešimčia akordeonų siekiąs perteikti mažiausių augalų arterijų zvimbesį. Šių eilučių autorei kompozitorius rašo: „Apie muziką kalbant metaforiškai (o kitaip apie ją kalbėti ir neįmanoma), čia kažkas apie mikropasaulį, apie spengesį žalioje žolėje ar lape, įtemptą tėkmę kapiliaruose – tolimą, ausimis beveik nepagaunamą, bet labai intensyvią...“ Klausydamasis suvoki, kad šiame mini pasaulyje atsispindi Žemės rutulys, tarsi skriedamas matytum žalumos reljefus. Mikropasaulis apibendrintas kompozitoriaus vaizduotės. „Akordeoniškai“ tęsiami, lėtai banguojantys tiršti skambesiai sklinda erdvėje ir, mano galva, pradeda asocijuotis su M.K. Čiurlionio muzikinės tapybos polifoniniais horizontais bei minkštais simfoninės poemos „Miške“ potėpiais.

Tokia linkme užsisvajojusi, iš R. Motiekaičio sulaukiau čia cituojamo laiško, o jis pradedamas perspėjimu: „Tik būk supratinga ir nekalbėk apie jokius „Rytus“, labai prašau. Nėra ten jokių „Rytų“, ir apskirtai jų nėra. Yra tik „Rytų“ kaip kažkokios kitokybės įsivaizdavimas...“ Kalbant apie „Žaliąjį spengesį“, autoriaus poziciją sušvelninčiau: muzikos minties užmojis apima Rytus kartu su visomis pasaulio šalimis.

Tomo Kutavičiaus koncertą fortepijonui ir simfoniniam orkestrui „Dieviškas šėlas“ (*Theia mania* – Platono posakis) reiktų suvokti, matyt, kaip minimalizmo ir džiazo muzikos lydinį. Mūsų muzikos kontekste įsimenamas trumputis fortepijono solo pasažas, pradedantis kūrinį, įžiebia įtampos kupiną paslaptingą motorinį judėjimą, pavestą vien orkestrui. Iš pradžių pamažėle prisijungia vis daugiau instrumentų, kol įstojęs fortepijonas muziką užkaitina atvirai energijai – įsišėlstama maždaug nuo antros kūrinio pusės. Tačiau iki kulminacijos pačioje kūrinio pabaigoje keliaujama su emocijų atoslūgiais, įsiterpiant *scherzo* epizodams ir fortepijono „varinėjamiems“ pasažams. Antra tiek prasmės, kiek kompozitorius, kūriniui suteikia pianistas Daumantas Kirilauskas (groja Valstybinis simfoninis orkestras, dir. Mārtiņš Ozoliņš, „Gaidos“ festivalio užsakymas).

10-asis „Zoom In“ baigiamas L. van Beethoveno „Likimo“ motyvo citata – tokią kūrinio „Ugnys“ kulminaciją sumanė Raminta Šerkšnytė, žinodama, kad po jos veikalo skambės didžiojo klasiko simfonija Nr. 5 c-moll. Kompozitorė buvo pakviesta dalyvauti įgyvendinant Bavarijos radijo simfoninio orkestro ir jo vadovo dirigento Mariso Jansono sumanymą „Beethoven plius“ – per keletą metų atlikti visas jo simfonijas su prieš tai specialiai parašytu šiuolaikiniu veikalu. R. Šerkšnytė neslepia, kad jos kūrinio idėja gimė iš c-moll simfonijos bei jos rašymo aplinkybių – nepaliaujamai stiprėjančio Beethoveno kurtumo. Savo kūrinių pavadinimus siedama su būsenomis, kompozitorė sukuria jausenų teatrą, šiuo atveju pilną didėjančios tragiškos įtampos. Taip atskleidžiami įvairiausi liepsnų įvaizdžiai – nuo neišvengiamai artėjančios negandos iki mitologinio apsivalymo.

Pirmą kartą kūrinį atliko užsakovai, tačiau originalui artimesniu įvaizdžiu kompozitorė laiko dirigentės Mirgos Gražinytės ir Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro interpretaciją. Gal dėl smagaus ir ryškaus (akimirkomis net vagneriško) emocingumo bei kryptingo judėjimo link kulminacinio motyvo, iš anksto į jį susitelkus – taip jis nenuskamba nelauktai (priešingai nei per premjerą). Šią interpretaciją girdime „Zoom In“.

Anonsai

Jono Vaitkaus kūrybos vakaras

Šį sezoną Lietuvos nacionalinis dramos teatras mini savo 75-metį. Ta proga, be numatomų premjerų, bus pristatytas renginių ciklas, kurio metu vyks diskusijos su svarbiausiais šiame teatre spektaklius kuriančiais režisieriais.

Sausio 15 d. 18 val. Mažojoje salėje įvyks pirmasis ciklo renginys – vakaras, skirtas režisieriaus Jono Vaitkaus kūrybai. Jame dalyvaus pats režisierius ir visų kartų jo mokiniai – režisieriai Oskaras Koršunovas, Agnius Jankevičius, Tadas Montrimas, aktoriai Arūnas Sakalauskas, Dalia Michelevičiūtė, Džiugas Siaurusaitis, Rasa Samuolytė, Petras Kuneika ir Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Vaidybos ir režisūros katedros I kurso studentai. Renginio moderatorė – Daiva Šabasevičienė. Renginys nemokamas.

Teatro fojė (prie Didžiosios salės) veikianti paroda pristatys Jono Vaitkaus kūrybą Lietuvos nacionaliniame dramos teatre.

Daugiau kaip devyniasdešimt spektaklių sukūręs Jonas Vaitkus kiekvienu nauju darbu turtina ne tik savo teatro įvaizdį, bet ir aktoriaus meno, scenografijos, teatro muzikos sritis.

Jonas Vaitkus 1969–1974 m. studijavo Leningrado valstybiniame teatro, muzikos ir kinematografijos institute (dabar – Sankt Peterburgo valstybinė teatro akademija), 1974–1975 m. dirbo Šiaulių dramos teatro vyriausiuoju režisieriumi, 1975–1978 m. – Kauno valstybinio akademinio dramos teatro režisieriumi, o 1980–1988 m. – šio teatro vyriausiuoju režisieriumi. 1988 m. atvykęs į Vilnių, Vaitkus iki 1995 m. buvo Lietuvos valstybinio akademinio (dabar – nacionalinio) dramos teatro meno vadovas, o nuo 2008 m. vadovauja Lietuvos rusų dramos teatrui.

Vaitkus priklauso tradicijai, kurios pradininkai yra Konstantinas Stanislavskis, Vsevolodas Mejerholdas, Bertoltas Brechtas. Kurdamas eksperimentinio pobūdžio spektaklius, jis siekia ne tik išplėsti teatro ribas, bet, remdamasis klasikinio teatro pagrindais, naudodamas klasikinės teatro mokyklos metodus, kuo giliau prasiskverbti į kuriamo spektaklio turinį.

Daugiausia spektaklių Vaitkus sukūrė Kauno ir Vilniaus scenose, taip pat dirbo Šiauliuose, Klaipėdoje, keletą spektaklių pastatė užsienyje – Bostono, Stokholmo, Sankt Peterburgo, Kopenhagos, Oslo, Tokijo teatruose.

Vaitkaus mokiniai

NUOTRAUKA IŠ LNDT ARCHYVO

Vaitkaus spektakliai stilistiškai labai skirtingi, režisūrinius sumanymus jis įprasmina rinkdamasis pačią įvairiausią dramaturgiją. Visi jo spektakliai pasižymi raiškia koncepcija ir išradingomis formomis, nemažiau svarbus vaidmuo tenka ir aktoriniams darbams. Tai liudija Vaitkaus režisūros modelių – politinio, socialinio, poetinio – įvairovę.

Jono Vaitkaus asmenybė traukia ir kitus kūrėjus, jis teatru užkrėtė daugelį žmonių, jo dėka teatre vaidinti pradėjo žinomas Lietuvos kino aktorius Juozas Budraitis. Dirbdamas Kauno teatre jis surinko pirmąjį savo aktorių kursą Lietuvos valstybinėje konservatorijoje (dabar – Lietuvos muzikos ir teatro akademija). Nuo 1981-ųjų Vaitkus paruošė jau aštuonis aktorių kursus.

Vaitkus yra ir dramos režisūros specialybės Lietuvoje iniciatorius, parengęs du (1988–1993 ir 1999–2003 m.) režisierių kursus. Pirmojo režisierių kurso diplomantai Oskaras Koršunovas, Gintaras Varnas sėkmingai dirba Lietuvos teatruose. Nemažai kuria ir antrosios Vaitkaus režisierių laidos absolventai Agnius Jankevičius ir Albertas Vidžiūnas.

Nuo 1991 m. Vaitkus kaip pedagogas dirba ir užsienyje – yra buvęs Emersono koledžo (Masačūsetsas, JAV) Atlikėjų meno fakulteto vizituojančiu vaidybos dėstytoju. 1992–2002 m. buvo Oslo valstybinės aukštosios teatro mokyklos (*Staten Teater Högskole*) vizituojantis vaidybos dėstytojas, taip pat dėstė Helsinkio valstybinėje aukštojoje teatro mokykloje (2000), Kopenhagos nacionalinėje teatro mokykloje (2005), Krokuvos teatro akademijoje (2005).

Jonui Vaitkui visada rūpėjo išugdyti menininką asmenybę. Tai ryšku žvelgiant ne tik į mokinių režisierių darbus, bet ir į aktorių vaidybą – dauguma jo paruoštų aktorių pasižymi puikia fizine forma, geba dainuoti, šokti, groti įvairiais muzikos instrumentais, linkę į aktyvų dialogą su kuriamu personažu. Kartu su Eimuntu Nekrošiumi Jonas Vaitkus išplėtė aktorinės mokyklos sampratą ir atvėrė Lietuvos teatrui galimybes žengti į naujojo teatro erdvę.

DAIVA ŠABASEVIČIENĖ

Prikelti dingusį pasaulį

Arturo Maskato „Valentina“ Latvijos nacionalinėje operoje

Beata Baublinskienė

Pasibaigė Rygos – 2014-ųjų Europos kultūros sostinės metai, bet prasidėjo Latvijos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai pusmetis, – kultūros gyvenime tai reiškia, kad šventė tęsiasi. Maža to, kai kurie projektai nuosekliai pereina iš vienos programos į kitą ir įgauna platesnį tarptautinį atgarsį. Antai jau sutarta, kad nauja latvių opera, Arturo Maskato „Valentina“, kurios pasaulinė premjera įvyko gruodžio 5 d. Latvijos nacionalinėje operoje, gegužę bus rodoma Berlyno „Deutsche Oper“ scenoje kaip vienas iš Latvijos pirmininkavimo ES Tarybai renginių užsienyje. Beje, operos dirigentas – mūsiškis Modestas Pitrėnas.

Reikia pripažinti, labiausiai kūrinio sklaidos galimybes lėmė jo tema: pagrindinė veikėja Valentina – reali asmenybė, viena iš nedaugelio Rygos žydų, išgyvenusių per Antrąjį pasaulinį karą. O dėl temos aktualumo ir atitikimo veiklai bei keliamiems tikslams pastatymą remia Vokietijoje veikiantis Friedricho Eberto fondas. Operos tema išties įdomi. Pagrindinė operos veikėja – garsi Latvijos kino ir teatro istorikė Valentina Freimanė, dabar jau garbaus amžiaus, dar visai jauna, 17-os metų, išgyveno karą. Opera prasideda 1939-aisiais Nepriklausomoje Latvijoje, kai Valentinos šeima (tėvas teisininkas ir mama – išsilavinusi žavinga namų ponia) su draugais švenčia Velykas – paschą. Tikroji Valentina iš tiesų su tėvais gyveno tarp Paryžiaus, Berlyno ir Rygos (jos tėvas dirbo kino pramonėje), į kurią šeimai atsikrausčius ji nė nemokėjo kalbėti latviškai. Taigi, operoje Valentina pristato savo draugą – rusą Dimą, už kurio netrukus ištekės. Yra operoje ir „rezonuojanti pora“ – dar du jauni įsimylėjėliai, kuriuos įvesdami kompozitorius ir libreto autorė Liana Langa, reikia pripažinti, nepritrūko fantazijos. Tai jaunų gėjų pora – Valentinos šeimos draugas rusas Aleksejus ir jo simpatija latvis Valdis. Žodžiu, prieškario Rygoje klesti idilė. Tačiau ji netikėtai baigiasi 1940 m. – scenoje atidaręs kanalizacijos dangtį iššoka netašytas sovietų armijos kareivis, savo „vintovke“ gąsdinantis taikingus miestiečius. Vėliau (1941 m.) užeina vokiečiai, Valentinos tėvai patenka į Rygos getą (ir ten žūva), o pačios Valentinos į jųdviejų su Dima butą 1942 m. ateina ieškoti „šucmani“ – vietinės policijos pareigūnai, paprastai kalbant, naciams tarnavę latviai. Valentinai pavyksta likti nepastebėtai sandėliuke (tai realus įvykis), tačiau šucmanai išsiveda Dimą ir sušaudo (iš tiesų jį sušaudė po 9 mėnesių kalėjimo). Valentina priversta bėgti ir slapstytis pas pažįstamus ir nepažįstamus žmones. Tarp jų – latvė Alma (Valentinai Freimanei labai pagelbėjo latvė vardu Emilija) bei Baltijos vokietis, žurnalistas ir politikas Paulis Schiemannas (1876–1944). Tuo tarpu vokiečių karininkai triukšmingai puotauja su laisvo elgesio gražuolėmis, šiame šurmulyje išvystame Valdį – įstojusį į nacionalsocialistų partiją, kad apsaugotų savo ir slepiamo Aleksejaus gyvybę. Operos finale 1944 m. su vokiečiais besitraukiantis Valdis visiems laikams atsisveikina su Aleksejumi. O 22-ejų Valentina – praradusi šeimą, artimuosius, draugus, visiškai vieniša, dainuoja apie tai, kad visas jos pasaulis dingęs – lyg nuskendusi Atlantida.

Valentina Freimanė prieš keletą metų išleido atsiminimų knygą „Ardievu, Atlantida!“ („Sudiev, Atlantida!“), tačiau kompozitorius Arturas Maskatas dar iki tol buvo sumanęs šią operą, mat V. Freimanė – buvusi jo dėstytoja, kuri, pasak autoriaus, ne tik jam, bet ir daugeliui tų, kurie klausėsi jos paskaitų, darė nepaprastą įtaką, atverdama gerokai platesnius meno horizontus, nei kad galėjai tikėtis sovietinėje realybėje. Tiesa, kaip ir daugelis karą patyrusių žmonių, ji nemėgo pasakoti apie savo gyvenimą, pagaliau po karo tiesiog „užšaldė“ visus savo praeities prisiminimus, kad galėtų gyventi toliau – sukurti šeimą, susilaukti vaikų, iš naujo sukurti save kaip asmenybę.

Tačiau po tiek metų ne tik ši konkreti moteris, bet ir pati visuomenė, matyt, jau gali atsigręžti į išties labai trauminę ir dažnu atveju iki šiol nutylėtą Antrojo pasaulinio karo patirtį mūsų regione. Tokia pati istorija galėjo vykti ne tik Rygoje, bet ir Vilniuje, Kaune, bet kuriame anuometinės „buferinės zonos“ tarp Sovietų ir nacių Vokietijos mieste. Latvijoje, Lietuvoje kultūrinė, religinė, tautinė įvairovė, tiesiog maišalynė, lėmė labai nevienareikšmiškas situacijas, kurios galiausiai buvo palaidotos po sovietinės istoriografijos gelžbetoniniu gaubtu. Ir tik dabar, regis, pradedame atgauti atmintį.

Vis dėlto tai – gražios idėjos. O kaipgi jų realizavimas? A. Maskatas (g. 1957) – ne vieno Latvijos muzikos apdovanojimo laureatas, tarptautiniu mastu bene labiausiai išgarsėjęs kaip „Tango“ orkestrui (2003) autorius – jau pats šio kūrinio pavadinimas nurodo, kokią muziką jis rašo. „Valentina“ tikrai nepanaši į Albano Bergo „Voceką“, muzika labiau primena miuziklą, ypač tokiuose epizoduose kaip visų kartu atliekama daina (himnas?) apie Rygą pirmame operos veiksme ar melodinga Almos arija – malda „Sveika, Marija“ – antrajame. Reikia pripažinti, tokioje labiau į „populiaresnę“ nei avangardinę terpę orientuotos muzikos aplinkoje natūraliai dera ir subtiliai įpintos žydiškos muzikos intonacijos. Kita vertus, gana aiškių asociacijų kilo ir su Johno Adamso operomis (jis irgi rašė apie realius nesenos istorijos įvykius – „Niksonas Kinijoje“, „Daktaras Atomic“ ir t. t.) dėl tonaliai plėtojamos muzikos su lengvomis postminimalizmo apnašomis bei gana epinio pasakojimo pobūdžio. O ir pats pastatymas, sukurtas režisieriaus Viesturo Kairišo ir scenografės bei kostiumų dailininkės Ievos Jurjanės, sakyčiau, dvelkia išgryninta ir kiek „objektyvia“ Peterio Sellarso estetika (jis yra „Niksono Kinijoje“ režisierius). Vaizdai scenoje kiek priminė atvirukus, galbūt net savitai „plokščią“ René Magritte'o vaizdavimo būdą, kostiumai atitinka to laiko – 5-ojo dešimtmečio stilių. Iš tiesų istorija pasakojama galbūt perdėm schematiškai, plakatiniais šablonais: rusas kareivis – blogas, vokiečių esesininkai – ištvirkę, be jokių moralinių normų (jų puotos scena kažkodėl sukėlė asociacijų su Bobo Fosse'o „Kabaretu“), Valentiną gelbstinti latvė Alma – it šventoji, Valentinos tėvai – prieškario Rygos visuomenės „grietinėlės“ atstovai, regis, ir į getą išsiruošia fokstroto ritmu… Iš tiesų opera labiau priminė Latvijos 1939–1944 m. istoriją vaizdais – net, sakyčiau, toks kūrinys labai tiktų edukaciniams tikslams, moksleiviams mokantis istorijos, ir, be abejo, manau, ji tiks vokiečių publikai kitų metų gegužę sužinoti šį tą daugiau apie Latvijos istoriją šiuo periodu.

Armandas Silinis (Tėvas), Liubovė Sokolova (Motina), Inga Kalna (Valentina), fone Ieva Kepė (Valentina senatvėje) G. Janaičio nuotraukos iš LNO archyvo

Operai atlikti buvo surinkti puikūs solistai – pradedant latvių operos žvaigžde Inga Kalna, šiaip jau daugiau dainuojančia svetur ir labiausiai garsėjančia baroko muzikos atlikimu, o šį kartą jos gražus sopranas nepaprastai praturtino šiuolaikinę partitūrą. Valentinos mylimąjį Dimą dainavo puikus latvių baritonas Janis Apeinis, motiną – nuostabiu kontraaltu dainuojanti solistė iš Rusijos Liubovė Sokolova. Taip pat dainavo puikūs Latvijos nacionalinės operos solistai Armandas Silinis (Valentinos tėvas), Krišjanis Norvelis (senas ūkininkas), Mihailas Čulpajevas (Aleksejus), Rihardas Milleris (Valdis), Kristinė Zadovska (Dimą nelaimingai įsimylėjusi Elza), Ieva Parša (Alma), Samsonas Izjumovas (daktaras) ir kiti solistai. Nebylų pagyvenusios Valentinos vaidmenį (ji beveik nuolat buvo scenoje, reikėjo suprasti, kad visa istorija – tai jos prisiminimai) atliko Ieva Kepė. Ji, beje, įvaizdžiu labai priminė pagyvenusią aktorę Charlottę Rempling. Dainavo ne tik LNO choras, bet ir Rygos Domo katedros berniukų choras bei choro mokyklos auklėtiniai, vaikai atliko ir keletą solinių bei ansamblinių epizodų.

Ypač verta pasveikinti pastatymo muzikos vadovą, dirigentą Modestą Pitrėną, išties puikiai parengusį tokį kūrinį. Tai jau ne pirmas M. Pitrėno kūrybinis indėlis šiais metais Rygoje, pranokstantis rutininį dirigento darbą. Metų pradžioje jis paruošė sutrumpintą Richardo Wagnerio operos „Rienci“ versiją, šį kartą prie A. Maskato partitūros galbūt irgi galima būtų rašyti „M. Pitrėno redakcija“, nes, kaip per oficialų priėmimą po premjeros atskleidė pats dirigentas, paskutinės muzikinės korekcijos kompozitoriaus buvo pateiktos dar premjeros rytą. Dirigentas viešai orkestro muzikantams padėkojo už jų profesinį žygdarbį, mat muzikinė visuma buvo formuojama visą pastatymo laiką. Iš tiesų su „Valentinos“ premjera baigiasi didelis ir ryškus periodas M. Pitrėno biografijoje – jis čia buvo vyriausiuoju, vėliau – kviestiniu vyriausiuoju dirigentu. Tačiau kai viena baigiasi, prasideda kita – lieka palinkėti dirigentui naujų ryškių ir didelių laikotarpių.

Inga Kalna ir Ieva Kepė (dvi Valentinos)

Kaip aš vaidinau spektaklio žiūrovą

Gintaro Varno „Biografija: vaidinimas“ Nacionaliniame Kauno dramos teatre

Lauksminė Kuosaitė

Gruodžio pabaigoje sėdau į autobusą ir važiavau į Kauną klausydama, kaip „BBC world“ radijo stotis vis kartojo tą pačią informaciją apie programišių įsilaužimą į „Sony“ kompiuterius bei mirties bausmių sugrąžinimą Pakistane. Tada per lietų bėgau Laisvės alėja ir gerokai sušlapusi atėjau į Nacionalinį Kauno dramos teatrą. Pasikabinau paltą be numerėlio, nes planavau po spektaklio vėl bėgti į stotelę, kad spėčiau į paskutinį autobusą namo. Atėjau į salę, susiradau savo eilę, išsirinkau, kurioje iš dviejų man skirtų vietų sėdėsiu (kvietimas dviem, bet antra(-as) taip ir neatsirado), įsitaisiau, tyliai iškentėjau už nugaros sėdinčio vyruko kelių dunksėjimą į mano kėdės atlošą. Apžiūrėjau kitus žiūrovus (nors žiūrovais daugumą dar tik taps: tuo metu jie buvo kalbėtojai ir klausytojai). Programėlėje perskaičiau, kad scenografiją kūrė Gintaras Makarevičius, kostiumus – Aleksandra Jacovskytė, kompozitorius Vidmantas Bartulis, videomenininkas Mikas Žukauskas, šviesų dailininkas Vladimiras Šerstabojevas. Tamsa. Spektaklis prasidėjo.

Gintaro Varno režisuota Maxo Frischo pjesė „Biografija: vaidinimas“ prasideda scena ligoninėje, kuri skambant muzikai trunka neilgai. Vaidinti pradeda Sigitas Šidlauskas ir Eglė Špokaitė. Edgaras Žemaitis įsitaisęs prie pianino. Visi kiti sėdi prieš scenos pakylą ir stebi. Vėliau prisijungia Dainius Svobonas, o dar vėliau į veiksmą įtraukiami ir Vilija Klėmanienė, Eglė Grigaliūnaitė, Gintaras Adomaitis. Svobono vaidinamas Kiurmanas, pasirodo, iš naujo vaidina savo biografiją, nes Šidlausko Režisierius suteikė jam tokią galimybę. Špokaitė – jo antroji žmona Antuanetė. Gyvenimas, kaip galime suprasti, nugyventas, bet dabar vyksta jo repeticija: repetuojami kiti to gyvenimo variantai. Gyvenimas kaip teatras, vaidinimo repeticijos labiau primena ne Shakespeare’o pasisakymus šia tema, o Luigi Pirandello „Šeši personažai ieško autoriaus“, Guy Debord’o „Spektaklio visuomenę“ ar Ervingo Goffmano socialines kaukes.

Pertrauka. Galima pasivaikščioti po kalėdiškai papuoštą teatro fojė. Apsilankyti teatro kavinėje. Arba sutikti kelerius metus nematytą draugę. Po trečio skambučio grįžtu į savo vietą. Veiksmas prasideda. Kiurmanas ir Antuanetė kenčia niekaip nepabaigiamuose ir nepakeičiamuose santykiuose. Jų gyvenimo statistai keičiasi. Šiek tiek keičiasi ir aplinkybės kiekvieną kartą gyvenant / vaidinant iš naujo.

Personažų gyvenimai šiek tiek jaudino, buvo truputį smalsu, kas bus toliau. Vis rodėsi, kad Svobonas vaidina kitoje šalyje apsigyvenusį, kitu vardu pasivadinusį Antaną Garšvą iš A. Škėmos romano „Balta drobulė“. O kai Kiurmanui nesugebėjus nieko iš tikrųjų pakeisti jų gyvenimus pakeitė Antuanetė, pagalvojau, kad tai ir dar viena pjesė, kurioje rodomi vyrai, nemokantys tvarkyti reikalų. Paskui buvo plojimai, paltų dalybos, bėgimas į stotelę per vis dar nesibaigusį lietų laukti troleibuso į stotį. Belaukdama dar klausiausi per spektaklį šalia sėdėjusių pagyvenusių žmonių pokalbio apie tai, jog toks teatras skirtas snobams. Nustebau, nes maniau, kad kaip tik tokie žmonės turėtų būti pagrindinė šio spektaklio publika, kaip tik jie galėtų suprasti Kiurmano gyvenimą, jo problemas ir ką tuo negalėjimu nieko pakeisiti, prisirišimu prie savo biografijos norima pasakyti. Nuvažiavau į stotį, nusipirkau bilietą į Vilnių ir parvažiavau namo, beveik visą kelią negalėdama susitarti su radiju ir sužinoti, ar į „Sony“ kompiuterius tikrai laužėsi Šiaurės Korėja.

Galvoju, kas būtų, jei mano gyvenimo režisierius būtų pataręs išėjus iš namų grįžti pasiimti skėčio, pavėluoti į autobusą Vilniuje ir į Kauną atvažiuoti vėliau. Laukdama pirmo veiksmo pabaigos paslampinėčiau šlapia Laisvės alėja. Gal net sutikčiau kokį pažįstamą, mandagiai linktelėję prasilenktume. Arba nueitume kur nors prisėsti. Ateičiau į antrą spektaklio veiksmą. Jausčiausi nesmagiai pamačiusi nustebusius gretimose kėdėse sėdinčių žmonių veidus, tarsi būčiau nusižiūrėjusi laisvas vietas ir po pertraukos atsisėdusi arčiau scenos. Pamatyčiau tik pusę Kiurmano dvejonių ir neįgalumo. Kaip jis nušauna Antuanetę ir paskui persigalvoja. Gal

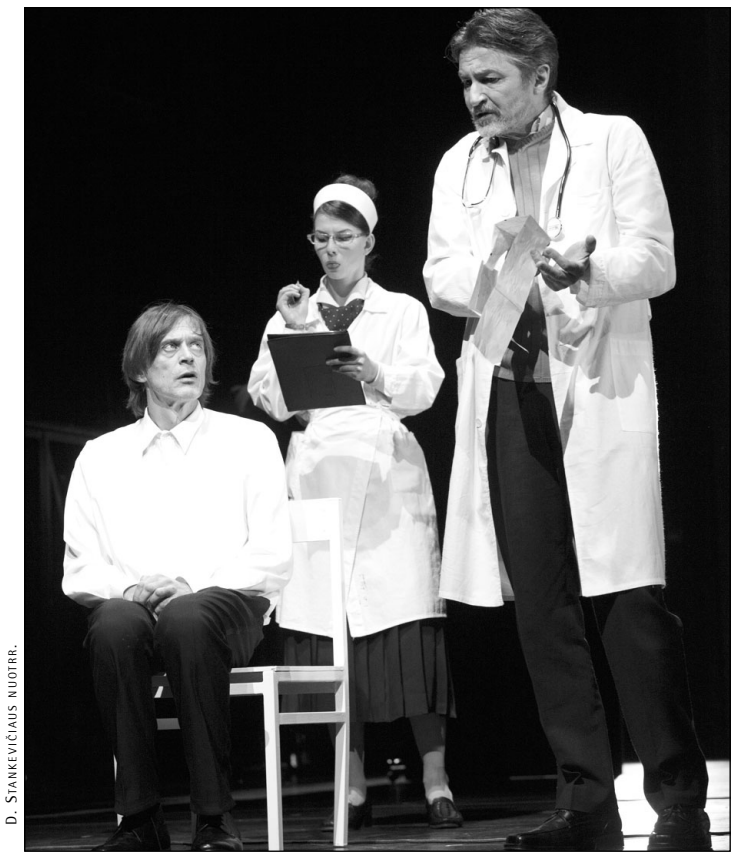

D. Stankevičiaus nuotr.

tada galvojant apie „Biografiją: vaidinimą“ nesivaidentų Oskaro Koršunovo režisuotos „Žuvėdros“ scena, kurioje Nina vaidina Treplevo spektaklį.

O gal mano gyvenimo režisierius patartų man visai nevažiuoti į Kauną. Arba, ten nuvažiavus, aplankyti kitame teatre dirbančią draugę. Iš tiesų lietingą gruodžio vakarą buvo galima praleisti visai kitaip. Priklausomai nuo režisieriaus skonio, galėjau pietauti dekadentiškame restorane, eiti į kiną, skaityti, rašyti, piešti, gimdyti, ruoštis slaptai misijai kur nors karo zonoje. Galimybes ribotų tik fantazija ir prisirišimas prie to, kas esu, ir to, ką laikau savo biografija. O jei mokslininkai neklysta, jei iš tiesų mūsų visata plokščia ir yra daugiau nei viena paraleli visata, tada ten mano gyvenimas surežisuotas visiškai kitaip. Net jei čia ir nebegaliu rinktis, ar važiuoti į Kauną, kitose visatose jame jau nebebuvau.

Vilnietiškas pasibuvimas

Lietuviškas arbatvakaris pagal Gražinos Mareckaitės knygą „Šiapus ir anapus Vilniaus vartų“

Julija Vilkišiūtė-Pukėnienė

Keičiasi laikai, bet susibūrimų žmonės kaip ilgėjosi, taip ir ilgisi. Nors šiuo metu jų tradicija Lietuvoje ir blėsta, įvairių pavienių atvejų vis dar būna. Susibūrimų tradiciją mėgina išlaikyti Marijos ir Jurgio Šlapelių namų-muziejaus darbuotojai, rengdami vis naujus, paremtus vis kita medžiaga lietuviškus arbatvakarius. Jų poreikį geriausiai įrodo didelis įvairaus amžiaus žiūrovų lankomumas ir pasilikusiųjų tokių vakarų aptarimuose gausa.

Paties naujausio Eglės Tulevičiūtės rengto ir režisuoto arbatvakario „Senojo Vilniaus ikonos“ premjera įvyko gruodžio 20 dieną. Remiantis Gražinos Mareckaitės knyga „Šiapus ir anapus Vilniaus vartų“, čia pasakojama apie XX a. pradžios Vilnių ir vilniečius. Šiame pasakojime nėra vientisos istorijos ir svarbūs čia ne istoriniai faktai, o nuotaikos, spalvos, kvapai, emocijos. Įvairiausi prisiminimai apie vilniečių svajones, madas, pomėgius ar nusivylimus, nelaimes pasakojami labai žmogiškai, tokius žodžius kaip „tikrai tikrai“ laikant pačiu didžiausiu, nenuginčijamu įrodymu.

Istorijas pasakoja ir vilniečius įkūnija, programėlės žodžiais tariant, arbatvakaryje lošia dvi aktorės: Eglė Tulevičiūtė ir Virginija Kuklytė – pirmoji labai poetiška, pakili, o antroji žemiška, šmaikšti. Jos atstovauja skirtingiems luomams, skirtingoms kartoms, skirtingoms nuotaikoms, tad vienu metu čia galima jausti ir išsiblaškymą, ir susikaupimą. V. Kuklytei tenka pats didžiausias svoris. Jai vienintelei skirta tiek lakstyti, persirenginėti, vaidinti įvairiausius žmones ir netgi gyvulius, tiek daug bendrauti su žiūrovais. Ji nė akimirkai nenustygsta vienoje vietoje. Jai viskas įdomu, viskas svarbu, viską norisi papasakoti, parodyti, priminti. Net per muzikinius intarpus jai netenka pailsėti, nes prisėdus ją kamuoja žiovulys, o kartais iš jos lūpų pasigirsta knarkimas ir gilūs atsidūsėjimai.

Muzikiniai intarpai – dviejų rūšių: Vilhelmos Monèytės operiniu balsu atliekamos dainos ir Kristijono Sipario užleidžiamas gramofonas. Jie padeda pajusti tikrąją susibūrimo, o ne spektaklio ar pasirodymo nuotaiką ir parodo, kad iš tiesų muzika yra viena galingiausių jėgų, gebančių sugrąžinti praeitį. Šiek tiek gaila, kad gramofono sukamoms plokštelėms patys atlikėjai dažnai pritrūkdavo kantrybės ir dainą nutraukdavo vos įpusėjusią ar netgi pačioje pradžioje.

Vakarui praskaidrinti, kaip arbatvakariui ir priklauso, kiekvienas žiūrovas gavo paskanauti po stikliuką krupniko, puodelį arbatos bei porą anais laikais populiarių skanėstų. Be to, buvo galima pauostyti ir įvairiausių kvapų, pavyzdžiui, muilo, kardamono ar jau tuščio kvepalų buteliuko. Teko pačiupinėti senovinių šaukštų, nuotraukų ar paprasčiausių (bet anais laikais grindžiant kelią labai svarbių) akmenų, persiųsti per rankas vilnietiškų pasų ir t.t. Visi šie malonūs niekučiai suteikė vakarui draugiškumo, paprastumo, svetingumo atspalvių.

Regis, būtų kiek prasmingiau, o gal tiesiog smagiau, jei toks arbatvakaris imtų ir tiesiogiai įtrauktų į praeitį, nuolat nekartojant, kad tai tėra prisiminimai. Šiaip ar taip juk jame ilsimasi ar net bėgama nuo šiandienos, tad ir nesinorėtų, kad vieną vakarą nuo jos atitrūkus apie ją būtų primenama tokiomis frazėmis kaip „prieš karą viskas buvo geriau“ ar „dabar tokio fasono skrybėlių nenešioja“. Tokie sulyginimai turi kažkokį moralinį atspalvį, kuriam dažniausiai norisi priešintis, ir visai nesvarbu, kad gal ir pats, jei tik niekas primygtinai neskatintų, būtum pagalvojęs tą patį. Nors pačioje pabaigoje vis dėlto pasitaisoma, Eglė Tulevičiūtė mąsliu tonu primena, kad ir anuomet būta tų pačių žmogiškų ydų, taip pat viltingai taria, kad gal per daug nieks ir nepasikeitė – vilniečiai tebėra tokie patys vilniečiai.

Kad ir kaip žiūrėtum, smagu, kad yra kas taip šiltai primena ir leidžia patiems prisiminti mūsų vilnietišką prigimtį. Po tokio vakaro daug kas šiame mieste atrodo mieliau, o ypač jo žmonės; ir visai nesvarbu, ar jie – tikri vilniečiai, ar tik trumpam čia užklydę svečiai.

Architekto mostai

Valdas Ozarinskas (1961–2014)

Agnė Narušytė

Pasklidus žiniai apie Valdo Ozarinsko mirtį, draugai spontaniškai surengė paminėjimą VDA ekspozicijų salėje „Titanikas“. Tomas Grunskis ir Darius Čiūta jam skyrė instaliaciją „Parametras“: sukasi dvi metalinės liniuotės – kasdieniai architekto įrankiai. Neatlaikiusios tempimo jos tarkšteli į grindis, užpildydamos erdvę pratisai gaudžiančiu *džyyyrrr*.

Šia liūdna proga prisimindama Valdo kūrinius matau: juose kristalizavosi Lietuvos likimas. 1995 m. iš sovietinio kalėjimo išsivadavusios valstybės sostinėje (o paskui Baltimorėje, JAV) jis realizavo tautiškai nemotyvuotą Franko Zappos paminklą (iniciatorius Saulius Paukštys, skulptorius Konstantinas Bogdanas). Šalia poliklinikos atsirado smagiai beprotiška situacija – už santūraus biusto rėkia nutapyti gerbėjai ir iki raudonumo įkaitusios garso kolonėlės. Paminklas ir dabar primena ne tiek Zappą, kiek tą laiką, kai atrodė, kad viskas įmanoma ir niekas nebevaržys kūrybos laisvės.

Panaši nuotaika sklandė ir 1993 m. įkurtame Šiuolaikinio meno centre, kurio parodų architektūrą tvarkė direktoriaus pavaduotojas Valdas Ozarinskas: meno kūrinius vilko kasdienybės rūbais, erdves vertė metaforomis. Pavyzdžiui, ant fanerinių dėžių sukabinti tyliojo modernizmo paveikslai atrodė tarsi ką tik išpakuoti po kelionės aplink pasaulį – ilgai slėptas lobis, sugrįžęs namo. Kaip su juo elgtis, aiškino ant trapių siuntų dedami sutartiniai ženklai: nedaužyti, statyti tik šitaip, saugoti nuo lietaus. Tačiau dažnai parodai formą suteikdavo ne konkretūs objektai, o architekto sprendimas. Niekada neužmiršiu, kaip 2002 m. kartu su Ūla Tornau kuravome parodą „Lietuvos fotografijos dešimtmečiai“. Abiem tai buvo pirmas kartas. Dėliojome vienaip, kitaip, trečiaip – ir vis atrodė banalu, niekas netilpo. Galiausiai paskutinę naktį atėjo Valdas. Pažiūrėjo ir mostelėjo ranka: nuo čia pradedam ir toliau kabinam dešimtmečių traukinį. Taip ir padarėm. Fotografijų krūva tapo paroda – ir viskas. Nieko daugiau nereikėjo.

Spėju, kad Valdas taip dirbo visada – diriguodamas erdvei tais savo mostais. Lyg nematomas meno patarnautojas, kurio paslaugas pagrindiniai herojai dažnai užmiršdavo paminėti, nors atsitikdavo ir atvirkščiai – architektūra būdavo giriama kaip labiausiai pasisekęs parodos elementas. Taip atsitiko 2005 m. su „BMW“, IX Baltijos tarptautinio meno trienale. Jos kuratoriai Sofia Hernández Chong Cuy, Raimundas Malašauskas ir Alexis Vaillant'as imitavo juodąją meno rinką slėpdami kūrinių aprašymus ir kontekstus, korumpuodami suvokimą ir supykdydami vartotojus. Bet net ir kritiškai nusiteikusiems patiko klaidžioti po juodo plastiko uždangomis suskaidytą erdvę, tamsoje atsitrenkiant į nepažįstamuosius ir užmirštant savo padėtį mieste. Dabar jau atrodo, jog ekonominio burbulo laikais užkimšdamas ŠMC erdvę juodu netikrumu Ozarinskas paneigė simbolinį kapitalą kaupiančios institucijos skaidrumą, ir ateitis patvirtino, kad jis buvo teisus.

Toje ateityje, 2010 m., kai Lietuvą krėtė pasaulinė ekonomikos krizė, Ozarinsko žvilgsnis nukrypo į laikiną sporto laimėjimų vertę. Jo pakviestas Romas Ubartas metė diską į ŠMC sieną. Ten jis ir liko įstrigęs, ant grindų pabiro tinko krūvelė. O vėliau toje pačioje salėje Valdas surengė parodą „_formalizmas_:_ne_sėkmės_“. Paklaustas, kodėl toks pavadinimas, atsakė: „Matau, kur ritasi mano Tėvynė, kas vyksta meno lauko mūšiuose, ir, kad neemigruočiau arba nedaryčiau kitų drastiškų veiksmų, nutariau į aplinką pradėti žiūrėti formaliau. Tiksliau, labai formaliai.“ Formaliai iš savo mobiliojo telefono abonentų sąrašo atrinkęs rašytojus ir vieną menininkę („dėl grožio“ ir politinio korektiškumo), jis pakvietė juos parodyti nepublikuotus, nebaigtus, nesėkmingus tekstus. O pats kartu su architektu Audriumi Buču pagal ŠMC salės grindų išmatavimus (40 x 21 m) atkirpo gabalą juodo drėgmei atsparaus sintetinio kaučiuko, naudojamo baseinams dengti, pasiuvo pagalvę, ją pripūtė ir mostelėjęs jos pusėn tarė: „mūsų nesėkmė įgijo tokį mastą“. Paskui išskėtęs rankas kryžiumi prisiglaudė prie juodosios nesėkmės pagalvės ir buvo jos atmestas. Tą patį padarė visi parodos lankytojai ir atšoko it kamuoliukai – viską nufilmavo Evaldas Jansas. „Skirtumas tarp sėkmės ir nesėkmės yra visiškai formalus“, pakomentavo veiksmą stebėjusi menotyrininkė Renata Dubinskaitė. Tai irgi vėliau pasitvirtino. Prieš pagalvę ant grindų buvo sužymėti baseino takeliai, iš garso kolonėlių sklido teliūskuojančio vandens garsas, tarsi pagalvė būtų pilna ne oro, o vandens – vėliau ji buvo eksponuojama Cesyje (Latvija) ir Liverpulyje (Jungtinė Karalystė), t.y. šalyje, kurioje 2012 m. Lietuvos plaukikę Rūtą Meilutytę lydėjo sėkmė. Po to, įtariu, tauta parodų sales mieliau verstų baseinais.

Tačiau lygiagrečiai vienas ir kartu su architektais Audriumi ir Marina Bučais, Gintaru Kuginiu ir dizainere Aida Čeponyte Valdas Ozarinskas konstravo erdves ne meno parodoms, o Lietuvai. 2000-aisiais visi laikraščiai rašė apie jo grupės „Privati ideologija“ sukurtą „futuristiškai geltoną“ Lietuvos paviljoną Hanoveryje, kainavusį milijonus litų. Jis žybčiojo visuose „Expo 2000“ stenduose, Belgijos laikraščio „De Standaard“ buvo pažymėtas trečiąja premija kaip demonstruojantis „jaunos tautos optimizmą“. Po penkerių metų ta pati grupė, sukūrusi Lietuvos paviljoną Japonijoje, pateko į pasaulio architektų penketuką ir pelnė apdovanojimą „LT tapatybė“. O dar po dvejų apleistas ir niekam nereikalingas Lietuvos paviljonas Hanoveryje, anot žurnalo „Versus“, jau švietė „šmėkliškai geltonai“ ir tekainavo vieną eurą – dabar ir tai skamba pranašiškai.

Valdas Ozarinskas K. Čachovskio nuotr.

Projektuodamas pats vienas Valdas rinkosi pigesnes medžiagas. Jo spalva buvo juoda, kartais dreifuojanti į pilką. „NATO's“ kavinėje buvo beveik aklinai juoda. Bet ŠMC vestibiulis jo dėka tapo skrydžio metafora – per Atlantą, per menų rietenas, per savo pačių ribas. Tikiuosi, taip ir liks – ir toliau parodų anotacijos supsis ant lėktuvo sparno, o katalogai stovės pieno dėžėse. Tas sparnas – dar vienas mostas, kurio formos paprastumas slepia reikšmių tiršt̨. Jame slypinčius kontrapunktus apibūdino Valentinas Klimašauskas, pristatydamas Ozarinsko parodą „Transverse“ (ŠMC, 2007): „Jei kalba būtų dar viena šio menininko instaliacijos dalis, tada ir šis tekstas būtų pilnas tokių raktinių žodžių kaip audiourbanistika, kryžminis programavimas, psichospekuliacijos ir dzengeografija, anarchistinis dizainas, remikso architektūra, kosminis laivas-CD grotuvas ir t.t. Valdo instaliacijų objektai – tai pergaminti jau egzistuojančių pramoniniu būdu pagamintų objektų rinkiniai, kurie staiga praranda buvusią norminę monofunkciją ir, lyg šveicariški peiliukai ar „Kinder“ siurprizai viename, nustebina savo panaudojimo galimybių gausa.“

Štai kaip – gausa minimalistinėje formoje arba, kaip taikliai įvardijo Alfonsas Andriuškevičius, „minimalistiškai optimali aistra“.

Negaliu atsikratyti jausmo, kad su tokia aistra Valdas ir mirė. Gruodžio 15 d. Palangos Antano Mončio namuose-muziejuje (kuriam sukūrė ekspoziciją) jis atidarė pirmąją būsimo dvejų metų ciklo parodą „Filtrai“. Tai – požiūrio į gyvenimą filtrai. Vėl – beveik juodi, „jų akys – užmerktos, – sakė Ozarinskas, – bet geriau įsižiūrėjus galima pamatyti, kad toji juoda spalva nėra grynai juoda, ji – su niuansais, menkomis kitų spalvų užuominomis.“ Tokia ji tampa fotografuojant pro suvirintojų šalmų stiklą, tankų, kad neapaktum nuo per ryškios šviesos. Jos persmelktas Valdas draugams entuziastingai pasakojo būsimų parodų idėjas. Po dviejų dienų jį rado Vilniuje, Šv. Stepono gatvės dirbtuvėje, jau iš tiesų užmerktomis akimis. Vėl – mostas. Nukertantis optimistines mintis ir skeptiškai autoironiškas. Formalus kaip skirtumas tarp sėkmės ir nesėkmės. Skaudus kaip sukamų architekto liniuočių pliaukštelėjimas.

Svetur

Budraitis vaidina Beckettą rusiškai

Praėjusį gruodį Maskvoje vyko teatro festivalis NET-2014, simboliškai uždaręs Rusijos sostinės festivalių metus. Vienas svarbių NET-2014 įvykių – Samuelio Becketto „Paskutinė Krepo juosta“ ir Juozas Budraitis. Pateikiame dienraštyje „Novaja gazeta“ (2014 m. gruodžio 6 d.) išspausdintus teatro kritikės Jelenos Djakovos įspūdžius.

Senas apsileidęs ponas sunešiotais batais, vilkintis siaubingu (regis, „buvusiu kašmyriniu“, kaip sakydavo 3-iojo dešimtmečio vargetos apie savo draiskalus) paltu prieš spektaklį knarkia parteryje. Ir kas jį įleido į „Stanislavskio fabriko“ pastatą, į išblizgintą tarsi laineris Ženovačo teatrą? Iš kokio dešimtmečio jis atklydo?

„Paskutinė Krepo juosta“ D. Matvejevo nuotr.

Sapne jis urzgia ir aimanuoja. Gyvenimo rezultatas – vien mykimas, kriokimas, maurojimas. Žodžiai buvo kažkada anksčiau. Bet įsižiūri į tvarkos griovėją... na, žinoma, spektaklis jau prasidėjo. Juozas Budraitis vaidina visiškai pasinėręs į „Paskutinę Krepo juostą“.

Svyruodamas Krepas eina į sceną – taip svyruojama (ar kadaise svyruota) namo iš naktinio metro. Griūva į aptrintą krėslą. Maurojimo, kriokimo partitūra tęsiasi. Maždaug dvidešimt minučių Budraitis galingai, bet be žodžių vaidina klasikinę Becketto pjesę – rašytojo prieštmirtinio kliedesio ir atgailos kroniką. Rašytojo, iškeitusio gyvenimą į abejotinas intelektualo teises (pasak Krepo, pagrindinė iš jų – nieko nemylėti ir už nieką neatsakyti).

Ima atrodyti, kad Oskaro Koršunovo ir jo OKT / Vilniaus miesto teatro spektaklis taip ir liks bežode kliedesio, šnopštimo, stūgavimo ir niurzgimo partitūra.

Bet štai Budraitis pradeda su malonumu puikiai kalbėti rusiškai.

„Kiekvienas senstantis menininkas privalo perskaityti „Paskutinę Krepo juostą“ ir kiekvienas ras ten savo baimių“, – sakė Klausas Maria Brandaueris, suvaidinęs Krepą Peterio Steino režisuotame spektaklyje. Šis nepasiekė Maskvos dėl aktoriaus ligos. Bet 2013 metais pas mus buvo rodytas Roberto Wilsono Krepas su pačiu Wilsonu scenoje. Kokie nepanašūs Wilsono Krepas – senstantis papūgiškas puošeiva ryškiai geltonu dažytu plaukų kuokštu, padėvėta Piterio Peno versija Wilsono Berlyne statytame spektaklyje, ir Budraičio bei Koršunovo Krepas: matyt, kiekvienas menininkas turi savų baimių.

Ir Becketto monologe telpa jos visos.

Budraičio Krepas – iš panaikinto laiko, iš 1960–1980 metų užstalių, iš vėlyvojo sovietmečio laisvamaniškos bohemos, iš, ko gero, tuomet bendro sostinių ir kultūrų rato. Pergyvenęs savo laiką, pergyvenęs tų drąsuolių, dievukų, numylėtinių saulėlydį, svetimas švarutėliame ir racionaliame naujosios kartos pasaulyje... finale jis užmigs nesugrįžtamai.

Tačiau NET žiūrovai... 70 procentų jauni. Jiems istorija – ne tik „Skydas ir kalavijas“, bet ir „Niekas nenorėjo mirti“, ir „Pašauti paukščiai“. Šie žiūrovai kvietė Budraitį aštuonis kartus.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Dabar labiau visas

Atkelta iš 1 psl.

pavardę. Nenustebau ir kartu nustėrau radusi jos tokį savą apibūdinimą minėtoje anotacijoje: „Šaltenio mėlyna – kaip skausmo, netekties metafora, kaip ir poeto Jono Juškaičio eilutėje, „sutirps kaip varnas mėlynoj dangaus liepsnoj“. Nors Šaltenio tapybai turbūt artimesnis ne romantinis varnas danguj, bet vatos languos:

Čia fikusai
Ir vatos languos
Ir pamazgos
Pilamos kartais.
Žmogus už sniego kupetos
Šešėlis mėlynos žiemos...

Tai – vienas iš parodos sienas virpinančių eilėraščių. Tik paskui jį radau šia proga išleistoje Šaltenio knygelėje „Paveikslėliai“ (VDA leidykla, 2014 m., eil. „Pusnis“, 1972 m., p. 126). Tame eilėraštyje – tiktai kasdieniški objektai, bet anapus drumzlinos buities pamėtėja spalvos: šaltas baltos ir mėlynos kontrastas. Taip ir Šaltenio tapyboje – poezija daroma iš to, ko neverta minėti: ne tik vatos ir pamazgų, bet ir niekinio būvio vakare važiuojant autobusu iš darbo namo, pagirių šalia sovietinio sulčių baro, stoviniavimo, kol paštininkė užpildys siuntinio blanką... 1982 m. tokį menininko sprendimą reikėjo aiškinti (tai ir darė Andriuškevičius): esą šie momentai taip pat verti teptuko ir dažų, nes juose atsiveria netikėtas grožis, gėris ir tamsioji būties pusė, kuri niekur nedingsta apsimetus, kad viskas gražu (p. 41–42). Dabar kasdienybė yra įprastas ir netgi būtinas meno objektas. Bent jau kalbantis su išsilavinusia meno publika tektų elgtis priešingai – teisinti romantiškumą. Tačiau kitaip nei daugybė meninių kasdienybių, šalteniškoji nėra nei pilka, nei sunki, nei „nuobodi“. Ji ironiška ir kartu matai, kaip pro tos ironijos, pro kasdienybės, pro dažų plyšius žvilgčioja nebūtis.

Prisipažįstu – tik dabar, šioje parodoje, pamačiau, kad toji niekinė kasdienybė Šalteniui rūpi kaip tik todėl, kad ji laikina. Tai, ką esame įpratę vadinti „rutina“, įkyriu to paties kartojimusi, nuo kurio bėgame į šiltuosius kraštus, Šaltenio paveiksluose atrodo kaip nykstančios mus iš sovietmečio. Šaltenio paveiksle jos komiškos ir kartu užkrėtusios aplink vaikštančią minią ruda mirusių lapų pilkuma. Bet tarnaujant kariuomenėje paminklai buvo nuožmesni – „Vien tiktai

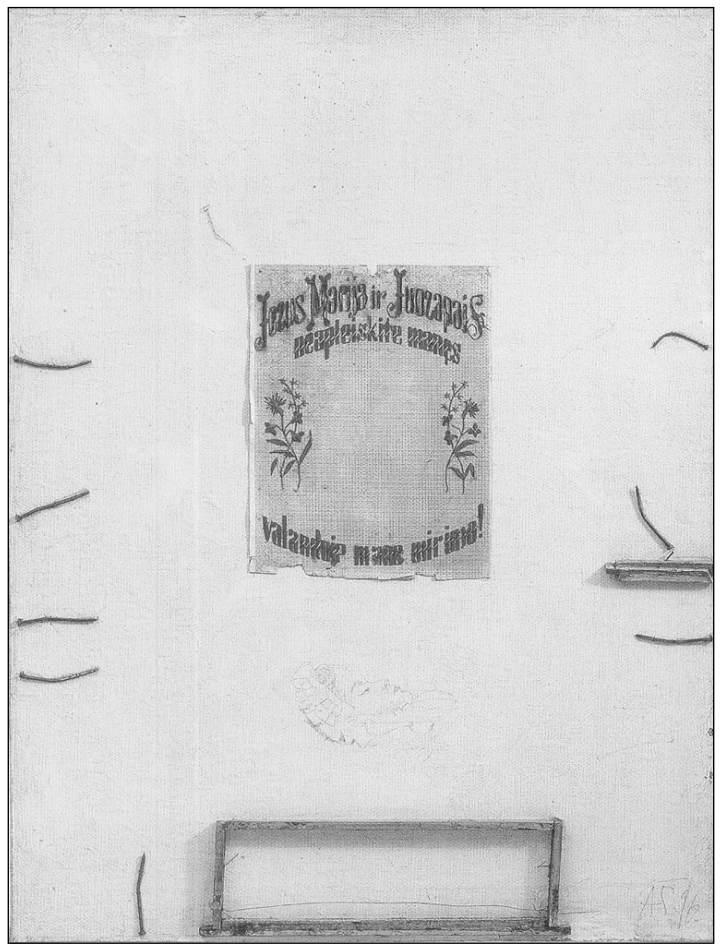

Arvydas Šaltenis, „Daikteliai iš Sprakšių II“. 1996 m.

būsenos, kurių neįmanoma pakartoti. Nutapydamas, tarkim, sėdėjimą prie stalo, jis tą būseną užfiksuoja kaip fotografas, tačiau potėpių draiskanomis leidžia toliau skverbtis mirčiai. Todėl jo paveiksluose, kitaip nei fotografijose, akimirkos kvėpuoja. Bet jei kasdieniškos būsenos yra būties trapumo pranašai, kaip dzeno filosofijoje, kas tuomet nemiršta? Paminklai. Tie švenčių, įšventinimo ir šventųjų atstovai, lydintys kasdienybę ideologijos numatyta kryptimi. Tos pačios Žaliojo tilto skulptūros, nemarios, atlydėjusios mus iš sovietmečio. Šaltenio paveiksle jos komiškos ir kartu užkrėtusios aplink vaikštančią minią ruda mirusių lapų pilkuma. Bet tarnaujant kariuomenėje paminklai buvo nuožmesni – „Vien tiktai žvaigždės ir Leninai aplinkui / Ant blėkų išpaišyti / Ir palubėj lašiniai su biblija / Iš namų atsiųsti“ (1967). Čia ironiją išdegina spalvos, kaip paveiksle „Rafaelis tarp kareivių“ (1972–1987 m.).

Tarsi fotografas jis fiksuoja ir laidotuves – gulintįjį karste, apsuptą artimųjų. Tačiau ir vėl tapyba priešinasi fotografijai – neužbaigtas vaizdas neįsileidžia mirties kūniškumo, pradangina lavono smarvę, kuri smelkiasi pro išdažytas lūpas ir gėles fotografijose, įsigeria į gyvųjų drabužius ir paverčia prisiminimą košmaru. Ne, Šaltenio paveiksluose ryškėja mirties kasdieniškumas, ir liūdnas, ir elegiškas vienu metu. Ne dramatiškas. Numirėlis karste, vata languos ir svogūnai balkone pas žmogų, „kurio mirtį paišau“ (eilėraštis, rašytas 1977 m.), yra lygiaverčiai būties–nebūties ženklai. Po 1990-ųjų Šaltenis jų kartais nebetapo – tiesiog taip perkelia ant drobės. „Daikteliai iš Sprakšių II“ (1996) – tai iš kažko ištrauktos vinys, kurių rūdys išsiliejo šešėliais ant drobės, rėmelis paverstas karstu, išsiuvinėtas apdriskęs lapas su prašymu neapleisti „valandoje mano mirimo“ – o mirusioji vos matoma, nupiešta ta pačia lengva linija kaip eilėraščiai ant sienų. Į tuos geležinius ir medinius daiktus žiūrėdamas mąstai ne apie asambliažo pakeistą daiktų funkciją, bet kaip tik apie tai, kam jie galbūt tarnavo ir kaip dabar užkala drobės karstą. Tikrai iki šiol nežinojau, koks svarbus Šaltenio kūryboje karsto motyvas. Jis labai tolimas Svajonės ir Pauliaus Stanikų žaidimams su mirtimi – šiuodu gena smalsulys pažinti nežinomybę, mirties baimės gelmė. Šaltenio nutapyta mirtis bartiškai „lėkšta“, nes čia tiesiog miršta, kasdieniškai, patys brangiausi žmonės, šeima.

Šeima pasirodo daugybėje paveikslų. Tokia atpažįstama struktūra, visi būtini nariai – kaip vaikų piešiniuose. Sėdi ant patiesalo kažkur pakelėj, stovi nuleidę galvas, pozuoja fotografijoms. Šeima kaip fotografijose, bet tarsi ir vėl tapyba būtų nuėmusi fotografavimosi įtampą, norą atrodyti gražiai, būtinybę šypsotis akimirkai. Potėpiais sugrąžinęs aplinkines akimirkas, Šaltenis rodo šeimą, neturinčią jokio didingo tikslo ar prasmės, netekusią vertybinio patoso, taip dirbtinai įtvirtinamo jau šių laikų įstatymais. Kitaip tariant, atsiveria fotografijose lengvai maskuojama šeimos tikrovė.

Fotografiškumą Šaltenio tapyboje jau paminėjau ir šiaip, ir anaip, ir trečiaip. Bet, regis, nepasakiau svarbiausio. Jei čia kasdienybė nebūtų pamatyta tarsi mėgėjo su „Smena“, jos trapumas nebūtų toks įtikinamas. Ji nukirsta netiksliai, šiek tiek atsitiktinai išsaugota būtent ta, o ne kita akimirka, erdvė kartais pakrypusi kaip „nebūna“ tikrovėje, kartais skilusi, perbraukta stulpų, telefono būdelės rėmo – nutolusi per medijos žingsnį, jau tapusi netvirtu prisiminimu. Todėl žiūrint į vieną paveikslą po kito suveikia fotografijos efektas: svetima praeitis tampa mano praeitimi. Pavyzdžiui, tada, kai tirštai nutapytas mamos su kūdikiu atspindys veidrodėlyje kaip Lee Friedlanderio fotografijose pakimba virš sniegu padengtos gatvės („Skaidrė“, 1976). Šis paveikslas – kaip tik man: vaikystė buvo beribis važiavimas iš baseino Žirmūnuose ar mokyklos Antakalnyje namo į Viršuliškes, ką tik pastatytą mikrorajoną, kuriame bent žiemą sniegas paslepia purvyną. Bet namai – tik nyki betoninė dėžė. Žiūrėdama į akivaizdžiai sukonstruotus ar perdėm realistinius paveikslus to nepatiriu. Ir tokioje fotografijoje kažko trūktų – susinaikinančio potėpio ir gūdžiai žydros spalvos, pasiklydusios baltumoje.

Man tai – laukimo derinys. Važinėjimas autobusais, sėdinėjimas prie stalo, pagirios – juk tai irgi laukimo būsenos. Toks yra Šaltenio tapybos laikas – laukimas kažko nepaprasto, sumišęs su laikinumo nuojauta žinant, kad niekas iš esmės nesikeis. Todėl joje mirtis tokia lengva, o kasdienybė tokia trapi. Ir nors tai būtų galima pasakyti apie būtį apskritai, toks pažeisto laukimo santykis būdingas tik sovietmečiui. Vienas paveikslas net atvirai keikiasi: „Блять – 50 лет Советскому союзу!“ Ir aš – kartu su juo: B...t, kiek laiko praleidom belaukdami šios parodos, šalteni!

Paroda vyksta iki sausio 17 d.
VDA ekspozicinės salės „Titanikas“
(Maironio g. 3, Vilnius)
Dirba antradieniais–šeštadieniais 12–18 val.

Kaunas – meno stovyklavietė

Nicolas Bourriaud kuruos Kauno bienalę

Naujieji metai prasidėjo neeiliniu įvykiu – pirmadienį garsusis prancūzų kuratorius Nicolas Bourriaud (g. 1965) pristatė šiųmetės Kauno bienalės parodos „Gijos: fantasmagorija apie atstumą“ („Threads: A Fantasmagoria about Distance“) koncepciją. Tiesa, Lietuvoje jį matėme ne pirmą kartą – prieš dvejus metus savo apsilankymu jis pritraukė meno publiką į Klaipėdos kultūrų komunikacijų centre vykusią parodą „Prestižas“. Ta proga su juo pasikalbėjo Laima Kreivytė ir Mindaugas Klusas („Mano pasaulyje žmogus niekada nėra vienišas“, *7 meno dienos*, Nr. 41 (1009), 2012 11 16). Tuomet Bourriaud buvo priverstas reaguoti į jam neaktualią prestižo sąvoką, pats tapdamas parodos objektu (žr. Virginijos Vitkienės straipsnį „Apie prestižo fantasmagoriškumą“, *7 meno dienos*, Nr. 35 (1003), 2012 10 05).

Dabar Bourriaud pasirodymas kur kas reikšmingesnis – jis pats kuruos parodą, kuri užims visą Mykolo Žilinsko dailės galeriją. Belieka stebėtis Kauno bienalės meno vadovės Virginijos Vitkienės sėkme – juk mūsiškiais parodų biudžetais suvilioti tokio masto asmenybę neįmanoma. Pakaks pasakyti, kad šiuo metu Bourriaud vadovauja Paryžiaus meno akademijai (*Ecole nationale des beaux-arts de Paris*), kuravo parodą „Kita modernybė“ („Altermodern“) Londono „Tate Britain“ galerijoje (2009) ir „Didysis greitėjimas / Antropocenos menas“ („The Great Acceleration/Art in the Anthropocene“) Taipėjaus bienalėje (2014), taip pat parašė tris meno teorijos veikalus: „Reliacinė estetika“ („Relational Aesthetics“, 1998), „Postprodukcija“ („Postproduction“, 2002), „Besišaknijantis“ („The Radicant“, 2009) ir jau baigia ketvirtąjį – „Eksforma“ („The Exform“).

Lietuvoje Bourriaud labiausiai žinomas kaip knygos apie reliacinę estetiką autorius, ypač po to, kai ją sukritikavo Lietuvoje vasarą apsilankiusi garsi teoretikė Claire Bishop (JAV). Todėl diskusijoje, kurią vedė Rytis Zemkauskas, Bourriaud neišvengė auditorijos klausimo apie savo reakciją į Bishop kritiką. Buvo akivaizdu, kad jam jau atsibodo tai komentuoti. Jis pakartojo, ką jau buvo sakęs minėtame interviu: kad reliacinės estetikos koncepciją jis suformulavo 1995 m., kai susidomėjo tuo, ką daro tokie menininkai kaip Pierre'as Huyghe'as, Philippe'as Parreno, Felixas Gonzalezas-Torresas ir kiti – jų darbai niekaip nesileido apibūdinami tuo metu vartotomis neokonceptualizmo ir *fluxus* sąvokomis, todėl reikėjo išrasti naują. O Bishop šiuo reiškiniu susidomėjo kur kas vėliau ir jį politizavo. Čia, viena vertus, galima pasidžiaugti, kad Lietuvoje vyksta pasaulinio garso teoretikų diskusijos, nors ir neakivaizdžiai. Kita vertus,

Nukelta į 7 psl.

Knyga emancipuotam žiūrovui

Monika Krikštopaitytė. Atidarymai: Lietuvos dailės gyvenimo fragmentai 2005–2014 m. Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2014.

Erika Grigoravičienė

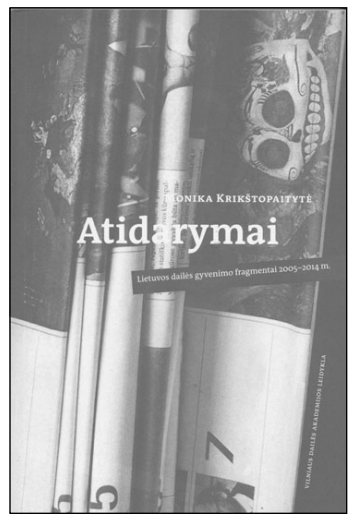

Monikos Krikštopaitytės knyga „Atidarymai: Lietuvos dailės gyvenimo fragmentai 2005–2014 m.“ sudaryta iš kultūros savaitraštyje „7 meno dienos“ publikuotų jos tekstų. Leidinio antraštė ir sandara neatsitiktinai asocijuojasi su toje pačioje VDA leidykloje išleistomis Alfonso Andriuškevičiaus knygomis („Lietuvių dailė: 1975–1995“ ir „Lietuvių dailė: 1996–2005“), nes Monika kaip tik ir siekė deramai pratęsti svarbiausio savo mokytojo kritinę veiklą. Trys knygos skyriai – parodos ir kiti įvykiai, personalijos, pokalbiai – kelia pakankamai išsamų ir sodrų pastarojo dešimtmečio dailės gyvenimo vaizdinį.

Nuo Andriuškevičiaus veikalų ar kolektyvinio leidinio „Šiuolaikinio meno istorijos“ (2011) Monikos rinkinys skiriasi tuo, kad autorė nesiekia suformuoti ir įtvirtinti jokio vietos ir laiko kategorijomis apibrėžto menininkų kanono (atlankos anotacijoje ne veltui rašoma, kad institucijoms ir kanonams ji – tikra rakštis). Ji veikiau pristato objektyvių aplinkybių nulemtą įvykių (ar fragmentų) pluoštą, į kurį patenka ne tik Lietuvos, bet ir užsienio menininkai, dalyvavę šalyje rengiamose parodose ar čia kūrę įvietintą meną, taip pat ne vien šiuolaikinio meno, bet ir tekstilės ar grafikos parodos (estampų gėlės jai visai gerai kvepia), retrospektyvinės sovietmečio dailės ekspozicijos ar demokratiški „Kultūros sostinės“ projektai. Rinkinys neatsitiktinai pradedamas tarptautinės parodos recenzija – globalizacijos laikais nacionaliniai kanonai netenka prasmės, o tos tarptautinės parodos kadaise buvo gera priemonė įvaryti nevisavertiškumo kompleksą nepatyrusiems „vietinio“ meno lauko veikėjams. Bet tik ne Monikai. Ji tiesiai rėžė, kad šiuolaikinio meno institucijos funkcionuoja kaip uždara sistema, užsiimanti savitiksle veikla, savireferentiška kūryba ir teįstengianti pateikti padriką, nerišlią produkciją. Prisiskaitę Jacques'o Rancière'o daugelis ilgainiui suprato, kad negerbdama žiūrovo ir nesuprasdama itin svarbaus jo vaidmens dabarties meno lauke institucija iškraipo pačią šiuolaikybės sampratos esmę ir kerta šaką, ant kurios sėdi. Monika tuomet tą pasakė geriau: „lieka neaišku, kodėl įdomią koncepciją reikėjo elitizuoti taip, kad visi kiti pasijustų stovintys prie Turniškių tvoros ir dar iš anos tvoros pusės apšaukti, kad nemoka linksmintis“. Jaunoji kritikė bandė atverti akis ne tik ŠMC ir jo arogantiškai tarptautinei komandai, bet ir stambiausiam šalies prekybos tinklui, kuris, užuot džiaugęsis, kad viena garsi menininkė pasisavino ir perdirbo jo logotipą, sumanė grasinti jai teismu.

Daugiau Monikos simpatijų pelnė alternatyvus, neinstitucinis šiuolaikinis menas – nepriklausomi piešinių susibūrimai, LTMKS atvirų dirbtuvių dienos. Dar nuosekliau ji gilinasi į nepriklausomų kuratorių, ypač Laimos Kreivytės (kaip superherojės) ir Kęstučio Šapokos (labiau kaip antiherojaus), veiklą. Vis dėlto stipriausia ir, mano galva, vertingiausia knygos dalis – tai atskirų menininkų kūrybos komentarai ir kūrinių interpretacijos. Eglė Kuckaitė, Vidmantas Ilčiukas, Jurga Barilaitė, Laisvydė Šalčiūtė, Laura Garbštienė, Eglė Gineitytė, Marta Vosyliūtė, Kristina Inčiūraitė, Patricija Jurkšaitytė, Žygimantas Augustinas, Kęstutis Grigaliūnas, Nomeda Saukienė, Mindaugas Navakas, Vladas Urbanavičius, Linas Katinas, Petras Repšys, Galina Petrova Džiaukštienė ir dar keli menininkai išties turėtų būti laimingi. Vis dėlto pasisekė ne visiems. Susidūrus su institucionalizuotais vaško spaudimo procesais, įprastą Monikos įsijautimą ar net empatiją keičia juodas sarkazmas. Pavyzdys – Gintaro Didžiapetrio kūrybos analizė istorinio konceptualizmo kontekste remiantis Sigmundu Freudu, tiksliau – jo mokymu apie analinę žmogaus raidos pakopą.

Personalijų skyriuje randame dar knygų herojų ir net nekrologų (Žibunto Mikšio). „Pro A. A. prizmę“ protagonistas kaip kritikas pagal nuopelnus įvertinamas feminizmo aspektu („Jei, sekant mokytoju, kalbėtume nešvankiai, pasakojamuoju laikotarpiu „ant viršaus“ buvo vyrai ir tapyba, t. y. vyrai tapytojai. Žymusis kritikas labiausiai ir gilinosi į šią „Alfa patinų“ sritį...“), bet čia pat reabilituojamas universalių žmogiškų vertybių požiūriu, nes jo veikloje „sugyvena radikaliai priešingi dalykai: ir savimyla, ir savikritiška refleksija, ir polinkis į akibrokštus, ir kraštutinis atsakingumas“. Idėjiškai artimiausias meno pasaulio žmogus Monikai nūnai, regis, yra ne Andriuškevičius, o Konstantinas Bogdanas jaunesnysis: „Jo (as)meninė laikysena akivaizdžiai primena, kad būti menininku ir daryti menininko karjerą yra du labai skirtingi dalykai. Tik dėl tokių ir panašių menininkų buvimo nemetu šios srities.“ Lietuvos Duchamp'as, stipriausias konceptualistas – menininko idealas ne vien jai, bet ir dar jaunesnei kritikų kartai. Vienas iš jo nuopelnų – pastangos įveikti posovietinę menininkų ir sklaidos institucijų nepagarbos publikai tradiciją ir minkštai įdiegti supratimą, kad kūriniui, idant šis taptų menu, reikia žiūrovo – tai būtina ir pakankama sąlyga.

Atidaryti Monikai reiškia gvildenti, narstyti, nagrinėti, skrosti, kitaip sakant – išlaisvinti reiškinių ir kūrinių prasmę. Kritikos ir interpretacijos dauguma dailėtyrininkų vengia ir bijo veikiausiai todėl, kad šie užsiėmimai glaudžiai susiję su rašančiojo savimonės, tapatumo procesais ir anksčiau ar vėliau verčia susimąstyti: kas aš, kad mano nuomonė kitiems būtų svarbi ir įdomi? Kai kurie bandė tą baimę įveikti įžūlumu, chuliganiška rašyba, demonstratyviu solipsizmu ar, priešingai, klasikinės reprezentacijos imitacija – apsimetimu, kad tekstas rašosi pats. Dar daugiau kolegų tiesiog liovėsi kritikuoti ir interpretuoti meną ir pradėjo nagrinėti, pavyzdžiui, institucijų funkcionavimą. Monika – talentinga Andriuškevičiaus mokinė, nes jai labai panašiai pavyko suformuoti adekvatų sau ir aplinkai rašančiojo subjekto įvaizdį, darnų pasakotojos paveikslą, fiktyvią pirmojo asmens instanciją, kuri niekuomet negali būti tapati autorės (-iaus) asmenybei (nes juk rašant reikia nuslėpti nuovargį ir abejingumą aprašomam objektui ar susiezinimą dėl kasdienių rūpesčių). Kritikė taip pat suderina tokius bruožus kaip „polinkis į akibrokštus“ ir „kraštutinis atsakingumas“, ir tai, manau, yra viena iš jos tekstų patrauklumo priežasčių. Be to, šie tekstai pirmiausia skirti emancipuotam žiūrovui ugdyti.

Monika puikiai išsilavinusi, bet tyčia vengia sudėtingų sąvokų ir svetimžodžių (iš dalies tam įpareigoja savaitraščio formatas), antai užuot pavartojusi terminą „performatyvus“ ji parašys „kaip santuokos ritualo metu ištarus „taip“ ir t. t. Apsiskaičiusiems aišku, kad tekstai yra smarkiai pagrįsti sudėtingomis meno ir vizualumo teorijomis, perrašytomis žmonių kalba. Monika ryžtingai atsikratė dailėtyros klišių, įkyrių metaforų ir kitokių kone bartiškųjų mitologijų, dešimtmečiais parazitavusių lietuvių kalbos kūne. Jos tekstuose žodžiai atgavo savo įprastas reikšmes, kalbos figūros ne slegia, o išlaisvina vaizduotę. Panašiai kaip ir Andriuškevičius, ji netuščiažodžiauja ir nieko nevynioja į vatą, dažniausiai taikliai įžvelgia reikalo esmę (arba įrodo, kad jos nėra): „Nors Vilniuje kasmet į žemę įcementuojama kas nors apverktina, tai dar nereiškia, kad Lietuvoje nėra geros skulptūros tradicijos“; „Ar kiekvienas nematerialus kūrinys yra susijęs su analine fiksacija – klausimas daug sudėtingesnis. Manau, kad tik dalis jų“; „grafika savaip gimininga su pasąmone ir ta atminties dalim, kur viskas įsirašo, įsispaudžia, palieka pėdsaką, o savininkas nė nenutuokia, kas kaupiasi toje kaupykloje“; „meną jis tarsi nori išvesti iš institucijos (kaip iš išankstinio žinojimo „aklųjų klubo“), [...] rodyti [...] kam nors, kas ir be indoktrinacijos jį pamatytų“ (apie čekų menininką Jiržį Kovandą); „Manau, kad K. Grigaliūno veiksmų virtinės prasmę suvoksime tik po kurio laiko ir tik intuityviai. Nes jo objekto pagrindinė savybė yra buvimas nesuvokiamam“ (apie „Mirties dienoraščius“).

Pabaigai pamėginsiu išspausti porą pastabų. Knygos skyriuose tekstai sudėti chronologine tvarka, tad to paties menininko kūrybos komentarai išsibarsto ir sukelia pasikartojimo įspūdį. Nors, tiesą sakant, alternatyvos tokiai sandarai negaliu įsivaizduoti, be to, kaip nors kitaip pervarkyti straipsniai tarsi prarastų savo gimimo liudijimus. Abejonių man kelia ir sumanymas vietoj menininkų kūrinių reprodukcijų publikuoti buvusių savaitraščio „7 meno dienos“ redakcijos patalpų („tekstų namų“) nuotraukas. Vos neapsiverkiau vienoje jų pamačiusi savo mėgstamą kėdę (manau, kad ją mėgo dar koks šimtas žmonių), bet nenumanau, ką įdomaus šie vaizdai galėtų parodyti su redakcija nesusijusiems skaitytojams.

Atkelta iš 6 psl.

kuratoriaus veide pasirodęs nuobodulys rodo, jog mes kapstomės (ir vėl) senose idėjose, kai jo galvoje jau gimė ir virto parodomis net kelios naujesnės. Kaune jis nori išmėginti kažką dar nežinomo netgi sau pačiam. „Jei žinočiau, ką noriu sužinoti, negalėčiau to sužinoti“, – sakė jis diskusijos pabaigoje.

Gebėjimą įvykiams užbėgti už akių lemia Bourriaud požiūris į parodą kaip laboratoriją, kur jis tikrina naujas idėjas pasitelkdamas menininkus kaip dialogo partnerius: „Kai turiu klausimų, darau parodą, kai jau turiu atsakymus, rašau knygą.“ Todėl jo dėmesys visada krypsta ne į tai, kas meno pasaulyje yra „ant bangos“, bet į tai, apie ką dar niekas nekalba, nes nežino, ką pasakyti. Dėl

Virginija Vitkienė, Nicolas Bourriaud ir Rytis Zemkauskas

A. Narušytės nuotr.

tos pačios priežasties jo nedomina „didieji vardai“ – ne jie kuria meną, o menininkai, sako jis. Pavyzdžiui, į Taipėjaus bienalę jis pakvietė užmirštus 7-ojo dešimtmečio menininkus, ne didelius vardus. Kasinėjant istoriją, einant priešinga kryptimi nei visi, esą galima sukurti naują „madą“. Teorinė mintis susiformuoja atidžiai tyrinėjant meno praktiką ir jos labirinte randant savąją pasakojimo giją – tik taip gali perskaityti, „kas šiandien vyksta mene“. Ne atvirkščiai, galime priminti sau: ne skaitant knygas, kuriose visada aprašyta, kas jau įvyko. Bangų gaudymas yra pavėlavusių strategija.

Nenuostabu, kad į Vytauto Didžiojo universiteto Mažąją salę iš visos Lietuvos susirinkę menininkai, kritikai, kuratoriai, profesoriai ir galerijų direktoriai nekantravo išgirsti, ką gi Bourriaud ketina parodyti rugsėjo mėnesį atsidarysiančioje Kauno bienalėje. Kviečiamų bendradarbiauti menininkų pavardes jis nutylėjo, nes pats dar ne viską žino. Tačiau jau aišku, kad jį domina fantasmagorijos ir globalizacijos ryšys. Fantasmagorija – kino ir instaliacijos pramotė – filosofo Walterio Benjamino darbuose pasirodė kaip priemonė į žmonių protus instaliuoti ideologiją, specifišką kiekvienai kultūrai. Globalizacija ir naujos techninės galimybės keičia fantasmagorijos mastą ir vaidmenį. Dabar dėl interneto viskas tapo kaip niekad lengvai pasiekiama ir tai „kuria naują nusiteikimą, naują santykį su istorija“, sako Bourriaud, kuriam rūpi suprasti tą nusiteikimą. Viena aišku – kad globalizacijos suvienodinimui beprasmiška priešintis radikalizuojant nacionalizmą arba religinį fanatizmą. Vietoje to jis siūlo įsiklausyti į vietinius kontekstus, kurie visada yra unikalūs. Taip gali atsirasti tarpinė kultūra, kurios pagrindas yra vertimas ir dialogai, maišymo menas, naujų šaknų auginimas.

Virginijos Vitkienės dėka Kaunas tapo Bourriaud mėginimo kurti tokią kultūrą vieta – tarsi kokia „stovyklaviete“, kurioje metams apsistos šis globalaus pasaulio ir istorijos keliautojas. Ką jis čia atras, galbūt visas pasaulis perskaitys jo penktoje knygoje.

„7MD“ inf.

Norėjau pasiekti transo būseną

Pokalbis su „Atkirčio“ režisieriumi Damienu Chazelle'u

Metų pradžioje Lietuvos ekranuose pasirodė Damieno Chazelle'o filmas „Atkirtis“ („Whiplash“, JAV, 2014). Pernai jis pelnė pagrindinį Sandanso kino festivalio apdovanojimą, pateko į „Sight and Sound“ ir „Cahiers du cinéma“ geriausių 2014-ųjų filmų dešimtukus, pretenduoja į svarbius JAV kino apdovanojimus. Pateikiame pokalbio su „Atkirčio“ režisieriumi, išspausdinto dienraštyje „Gazeta Wyborcza“, fragmentus. Su Chazelle'u Kanuose kalbėjosi Pawełas T. Felisas.

Kaip Jūsų gyvenime atsirado būgnai?

Iš tikrųjų nuo mažens norėjau kurti filmus. Būgnai atsirado kaip hobis, kai man buvo vienuolika. Vidurinėje mokykloje sutikau mokytoją, kuris ne tik vedė muzikos pamokas, bet ir vadovavo džiazo ansambliui. Tai buvo neįtikėtinai įkvepiantis, bet kartu ir siaubą keliantis žmogus. Būtent dėl jo ketverius metus visiškai atsidaviau grojimui.

„Atkirtis“ – tai savotiškas kerštas?

Ne! Greičiau būdas pagaliau išsivaduoti iš praeities. Kažkuriuo momentu supratau, kad mažiausiai kartą per mėnesį mano gyvenime pasirodo tie patys siaubingai realistiški košmarai: vėl groju ansamblyje, vėl groju per lėtai arba per greitai. Ir kiekvienąkart esu vaikas, norintis pelnyti kieno nors pripažinimą. Pasiekti lygį, kurio nebuvau pasiekęs. Tačiau baigiau mokyklą juk prieš dešimt metų, o mano mokytojo seniai nebėra gyvo. Be to, niekad nenorėjau būti profesionaliu perkusininku!

Ar filmas ką nors pakeitė?

Grojimą sapnuoju rečiau. Bet jau žinau, kad sapnai niekad neišnyks. Tokios jau tos jaunystės traumos: tas skrandžio skausmas, kai žinai, kad 14 valandą prasidės repeticija. Jos įauga sąmonėn visam laikui. Taip pat supratau, kad tai mano praeities problema, nes prastai susitvarkau su neišsipildžiusiomis ambicijomis. Iš prigimties esu pedantas ir perfekcionistas, o ta prigimtis buvo smarkiai sužeista. Na, dar ir kompleksas kūno, kurio nesugebi suvaldyti taip, kad išlaikytum nuoseklų tempą.

Ar kaip režisierius esate panašus į beširdį Flečerį?

Regis, esu šiek tiek malonesnis. Bet nemėgstu vidurio, kartais lyg apsėstas siekiu tikslo. Epizodą, kuriame Flečeris perklauso tris būgninininkus vieną po kito, filmavome dviem kameromis. Baigiame vieną dublį ir iškart kitas. Taip penkiolika kartų. Tad prakaitas buvo tikras, nuovargis taip pat. Ir įniršis. Paskui visi trys aktoriai perkusininkai klausė, kas man atsitiko. Tačiau aš norėjau pasiekti transo būseną, kuri ekrane atrodys tikroviškai. Elgiausi ciniškai kaip Flečeris. Gal kartais taip reikia?

Vienas filmo prodiuserių Jasonas Reitmanas pavadino filmą „Metalinio apvalkalo“ ir „Švytėjimo“ mišiniu.

Iš pat pradžių norėjau sukurti muzikinį filmą, kuris veiktų kaip trileris. Kad jis būtų žiaurus, bet tiesiogiai nerodytų prievartos. Kad visąlaik balansuotų ant ribos, kaip veiksmo filmuose, kai niekad nežinai, kas ir į ką iššaus. Jei ieškočiau įkvėpimo, tai greičiausiai Peckinpah, Scorsese's, Leone's filmuose. Ir šiek tiek filme „Rokis“, tai tobulas pavyzdys beveik atskiro žanro apie žmogų iš niekur, kuriam sportas padeda tapti įžymybe. Tačiau „Atkirtis“ – tai ne „Rokis“, dar ir todėl, kad ieškojau kitokio nei tradicinė laiminga pabaiga finalo.

Kodėl pasirinkote džiazą?

Dėl tėvo. Jis nuolat klausėsi džiazo. Žinojo daugybę anekdotų, kad ir tą apie Charlie Parkerį, kuris esą tapo genijumi tik todėl, kad būgninininkas Jo Jonesas metė į jį lėkštę ir vos nenukirto jam galvos. Net nesvarbu, ar tai tiesa, nes iš tikrųjų visas džiazas remiasi mitais. Egzistuoja oficiali džiazo istorija iš muzikos enciklopedijų ir žodinė, perduodama iš lūpų į lūpas. Kas svarbiausia tose legendose? Ypatingo pažeminimo momentas. Nes, kaip tvirtina džiazo muzikantai, tikrasis genijus – tai kančia, skausmas, kraujas ir ašaros.

Ar psichopatą primenantis Flečeris yra bent kiek teisus?

Kiekvienas normalus mokyklos direktorius jį atleistų iškart. Flečeris (ir tai puikiai parodė jį suvaidinęs J.K. Simmonsas) elgiasi kaip karo vadas: jo akiratyje – nepilnamečiai, dažnai seksualiai nepatyrę vaikinai, tad jis nori juos pažeminti. Flečeris svaidosi homofobiškomis replikomis, seksualiais keiksmažodžiais, šaiposi iš vyriškumo ir stiprių emocinių ryšių su tėvais. Jis puikiai žino, kaip smogti žodžiu, kad skaudėtų labiausiai. Tokia forma yra liguista. Bet tikslas? Flečeris nuoširdžiai tiki, kad tikrą meistriškumą galima pasiekti tik sunkiu darbu. Kaip sako garsioji 10 tūkstančių valandų taisyklė, jei tiek laiko jaunystėje neskirsi pratyboms, neturi jokių šansų pasiekti sėkmę.

Tačiau man filme įdomiausia, kad muzika, panašiai kaip ir sportas, siaubingai neteisinga. Juk net tokios drastiškos repeticijos visai negarantuoja išskirtinio pasisekimo.

Čia nieko nepavyks suplanuoti ar garantuoti. Ko gero, tai labiausiai nervina Flečerį. Jis dirba daugybę metų, maišo su žemėmis vis naujas jaunuolių kartas, tad privalėjo galiausiai rasti savąjį Parkerį. Bet nerado. Pats taip pat juo netapo. Tam, kas gyvena legendomis, klausosi tik džiazo genijų plokštelių, tai katorga.

Jaunojo Endriu, kurį vaidina Milesas Telleris, vaidmuo ypatingas tuo, kad didžiąją filmo dalį jis nekalba.

Būtent toks buvo mūsų sumanymas: norėjome sukurti beveik nebylų personažą, kuris kreipsis į žiūrovus be žodžių. Dar ir todėl, kad būgnai – nepaprastai fiziškas instrumentas. Tame yra kažkas žiauraus, natūralistiško. Kaip sporto treniruotėje. Kita vertus, tai siaubingai vienišas užsiėmimas. Net jei groji ansamblyje, iš tikrųjų didžiąją laiko dalį praleidi su savimi. Jaunas žmogus turi atkirsti dalį savęs – tą dalį, kuriai reikia kontakto su žmonėmis, pasilinksminimų, paprasto nieko neveikimo.

Endriu net pernelyg atsiskiria nuo kitų. Ar tai ambicijos, ar išskirtinumo jausmas?

Greičiausiai ir viena, ir kita. Jei tiek daug atsisakai, nori tapti garsenybe, pasijusti elito dalimi. Esi geresnis, nes gyveni kitaip. Bet negyveni taip, kaip draugai, nes esi sukurtas didesniems dalykams.

Ar dažnai Milesas Telleris buvo dubliuojamas?

Nė karto. Kiekvienoje scenoje, kur pasirodo Endriu, groja Milesas. Jis anksčiau grojo būgnais, bet ne džiaze. Prieš filmavimą jis skyrė daug laiko, kad išmoktų geriau groti. Iš dalies dubliuotas buvo tik garsas: maždaug pusė garso užrašyta filmavimo aikštelėje, kitą pusę įrašėme studijoje su profesionaliu muzikantu.

Kaip radote Tellerį?

Pamačiau „Triušio urve“, kur jo partnerė buvo Nicole Kidman. Jis pasirodė antrame plane, bet tai buvo gražus vaidmuo. Tai vienas iš tų fantastiškų jaunų aktorių, kurie dar daug nuveiks. Kai kalbiesi, jis elgiasi kaip paprastas vaikinas, galvojantis tik apie vakarėlius. Bet prieš kamerą pasikeičia visiškai – puikiai junta niuansus, saugosi, kad nevaidintų „per stipriai“. Tačiau kartais jį stumtelėdavau, kad perspaustų. Bet Telleris gerai suvokė, kaip rasti aukso vidurį.

Metais anksčiau buvo trumpametražė „Atkiečio“ versija, ji laimėjo atskirą Sandanso konkursą už „rizikingą humoro jausmą, fantastišką aktorystę ir aštrią kaip skustuvas režisūrą“. Ar tai padėjo?

Neįtikėtinai. Atsidarė daugybė durų, labai greit atsirado pinigų. Biudžetas buvo gana kuklus, turėjome tik 20 filmavimo dienų. Bet puikiai pasirengėme filmavimui. Turėjome 150 puslapių knygelę, visą *storyboard*, kruopščiai apgalvotą planą, kaip bus filmuojama.

O kaip montažas? Juk specifišką filmo ritmą kuria daugiau nei filmuose įprasta montažo atkarpų?

Turėjau laimės dirbti su Tomu Crossu, kuris man yra montažo genijus. Jis turi puikią klausą, gerai žino, kaip sukurti pasakojimo „melodiją“. Be to, iš pat pradžių žinojome, kad „Atkirtis“ turi būti neįtikėtinai dinamiškas ir preciziškas. Jei mano filmas apie džiazą būtų be ritmo, sudegčiau iš gėdos.

„Atkirčio“ muzika taip pat puiki.

„Whiplash“ ir „Caravan“ – du standartai, kuriuos jaunystėje būgnais repetavau iki išsekimo. Nusipirkome šių kūrinių teises, nes be jų filmas netektų prasmės. Kitą muziką Justinas Hurwitzas ir Timas Simonecas parašė specialiai mums. Taip pat jie parašė ir puikų solinį numerį, kurį Flečeris groja klube. J.K. Simmonsas, beje, jį sugrojo pats.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Nauji filmai

„Aukso žirgas“

„Aukso spindulys ledą ištirpdys; kuris viską paaukojo: ir gyvybę, ir svajonę“, – sako gerasis burtininkas viltį beprarandančiam pilnametražio animacinio filmo ***„Aukso žirgas“*** (Lietuva, Latvija, Liuksemburgas, Danija, 2014) herojui Aušvydui. Filmą baltų pasakų motyvais pagal 1911 m. parašytą latvių literatūros klasiko Janio Rainio pjesę dvimatės animacijos technologija sukūrė Valentas Aškinis ir Reinis Kalnaellis, filmo dailininkas Xavier Dujardinas.

„Aukso žirge“ vyksta gėrio ir blogio, kuriuos įkūnija personifikuotos gyvybės ir mirties dievybės, kova, bet nugali žmogaus pasiaukojimas, meilė ir tikėjimas. Filmo prologas apie mirties deivės giltinės, garbingai atlikusios savo pareigą, praeitį išsiskiria nespalvotu, smėlio grafiką primenančiu stiliumi. Tačiau dabar giltinė yra blogio galia Juodoji Motė – pilka, į plaukus įsisupusi būtybė, kurios jėgas palaiko žmonių liūdesys ir ašaros. Kupina neapykantos deivė kartu su savo pakalikais – komiškaisiais nevykėliais varnais – siekia, kad pasaulis atrodytų tamsus kaip jos irštva, todėl pagrobia šviesą – princesę Saulę. Ši (įgarsino Neringa Nekrašiūtė) primena vieną iš daugelio „Disney“ studijos filmų gražuolių ir net pirmą kartą pasirodžiusi dainuoja kartu su paukščiukais. Vis dėlto blogio akivaizdoje atsiranda ir gėris – gyvybę ir viltį ginantis išminčius Baltasis Tėvas.

Mirčiai ir gyvybei stojus į kovą, raudonplaukė princesė Saulė atgula į stiklinį karstą, iškilusį milžiniško ledo kalno viršūnėje. Sosto siekiančio Juodojo princo vergai juosia kalną mediniais pastoliais, tačiau Saulę išvaduoti lemta geltonplaukiam Aušvydui. Bernelis yra liaudies meistras – vėtrungių drožėjas, tikra brolių užguita „pelenė“, kuriam lemta tapti didvyriu – „baltuoju princu“.

Viskas, žinoma, baigsis laimingai: gotikinėje pilies koplyčioje Aušvydo dainai (aliuzija į dainuojančią revoliuciją) nutraukus neteisėtas vestuves įvyks renesansiniais drabužiais pasipuošusios, Barborą Radvilaitę primenančios princesės Saulės ir auksiniais šarvais pasidabinusio didvyrio (filmo kūrėjai rėmėsi Vytauto Didžiojo portretu) Aušvydo jungtuvės.

300 animatorių ir dailininkų šešerius metus pieštas animacinis filmas, deja, nestebina originalumu.

„Aukso žirgas“ – lyg pasakiškas nuotykių filmas su silpnais miuziklo elementais, jis atitinka žanro standartus, tiesa, jau gerokai senstelėjusius. Nors kūrėjai rėmėsi istoriniais šaltiniais, autentiką atspindi tik detalės: statiniai, veikėjų kostiumai, aksesuarai, šarvai, ginklai bei vėtrungės, bet, pavyzdžiui, Baltojo Tėvo žila galva kažkodėl padvelkia Rytais. Taikliausiai „Aukso žirgo“ stilių apibūdina žodis „eklektika“. Trimatės animacijos dekoracijų fonas dažnai atrodo vizualiai gražesnis už pasakos personažus, kuriems išraiškingumo suteikia tik garsių lietuvių aktorių Algirdo Latėno, Sigučio Jačėno, Larisos Kalpokaitės, Vytauto Rumšo jaunesniojo, Dainiaus Gavenonio, Remigijaus Sabulio balsai.

IEVA TUMANOVIČIŪTĖ

Seksas, tėvynė ir verslas

Nauji filmai – „Nepatyręs“

Živilė Pipinytė

Paskutiniais metais dauguma naujų lietuviškų filmų labiau gali sudominti antropologus, sociologus, net filosofus, bet ne kino kritikus. Tačiau drįsčiau tvirtinti, kad šie filmai – laiko atspindys, kuris, manau, masins ateities mokslininkus, tyrinėjančius lietuvių transformacijos (santvarkų kaitos, mentaliteto lūžio ir pan.) problemas. Visa tai galima įžiūrėti ir naujametinėje komedijoje ***„Nepatyręs“*** (Lietuva, D. Britanija, 2014). Pagal autorių ir prodiuserių kolektyvo lietuviams adaptuotą kanadiečio Jono Chernicko scenarijų „My Awkward Sexual Adventure“ (2012 m.) filmą sukūrė debiutantas Julius Paulikas, nors nesuprantu, kam reikėjo taip vargintis – tokio lygio „scenarijų“ gali parašyti bet kas. Kita vertus, sekant filmo autorių logika, matyt, paprasčiau ir pigiau scenarijų nusipirkti „iš antrų rankų“.

Tradiciškai filmas analizuojamas atsakant į klausimus, apie ką jis kalba (tema), ką jis pasakoja (siužetas) ir ką jis sako (diskursas arba „tezė“). Šita schema pravers aptariant ir „Nepatyrusį“, juolab kad apie režisūros ypatybes pasakyti nėra ko – filmo mizancsenos, kadravimas, montažas prilygsta kino mėgėjo pradžiamoksliui, apie darbą su aktoriais apskritai net neverta kalbėti: kiekvienas jų vaidina taip, kaip sugeba arba kaip yra pratęs. Režisūros niekingumą pabrėžia ir operatorius Rolandas Leonavičius. Jis viską filmuoja taip saldžiai ir lėkštai, tarsi tai būtų dar viena produkto liaudžiai reklama. Nors iš esmės taip ir yra, nes kiekvienoje scenoje kas nors reklamuojama: vanduo „Akvilė“, „Kia“ automobilis ir pigių skrydžių kompanija, ypatingi prezervatyvai, „seksualūs“ moteriški apatiniai, „Pramogų bankas“, TV3, „Marks and Spencer“, nepamenu koks vynas, ir taip iki pat paskutinių kadrų, kur jau slenkant pabaigos titrams pagrindinis filmo personažas radijo laidoje reklamuoja pats save. Kaip XIX a. sakė prancūzai, „reklama – prekybos siela“.

Nors, kalbant apie „Nepatyrusio“ personažus, žodis „siela“ jiems, matyt, būtų negirdėtas. Užtat „seksas“ ir įvairios tarmiškos lytinių organų pavadinimų atmainos skamba nuolat, nuo pat pirmųjų kadrų, kai blondinė Vaida (Ineta Stasiulytė) atsisako priimti finansininko Ramūno (Audrius Bružas) pasiūlymą susižadėti bei kartu praleisti atostogas Londone. Mat Ramūnas jai negali suteikti tokio sekso, apie kurį mergina svajoja. Todėl į Londoną jis išvyks vienas. Apsistos pas draugą Žilviną (Ramūnas Rudokas), kuris nuspręs tapti Ramūno „sekso treneriu“ ir surengs vakarėlį. Čia Ramūnui nesiseks užmegzti ryšių su merginomis ir galiausiai jis atsiduras striptizo klube su „merginomis iš Rytų“, susipažins su šokėja Diana (Edita Užaitė), nusigers, atsiduras jos namuose.

Mergina jam taip pat stengsis padėti ir taps dar viena „trenere“. Savaime suprantama, kad pamokos pasibaigs karštais Ramūno ir Dianos jausmais, kuriuos vainikuos visiškai pasikeitęs Ramūno požiūris į seksą ir staiga atrastas aukštesnio lygio „gyvenimo trenerio“ pašaukimas.

Seksas, požiūrio keitimas, savo vietos atradimas, emigracija – pagrindinės „Nepatyrusio“ temos. Siužetas jas sujungia gana dirbtinai, ypač kai į filmą įsiterpia pamokėlės, kurias Ramūnui teikia seksuali masažuotoja, pagiežinga viršininkė, Diana (kai pasitelkusi pusę meliono moko, kaip sužadinti moters klitorį).

Filmas ne kartą pabrėžia, koks svarbus lietuviams seksas. Negalintis suteikti pilnaverčio malonumo savo merginai Ramūnas yra pastumdėlis ne tik namuose, bet ir darbe, jis turi taikstytis su įvairiomis Vaidos ir bendradarbių pažeminimo ir pašaipų formomis, kol pagaliau pasikeičia taip, kad pats jas įvaldo ir finale nedviprasmiškai užsimena viršininkei apie jos seksualinę orientaciją. Kokia ji iš tikrųjų, neaišku, bet iš to, kaip moteris pasipiktina, akivaizdu, kad ir filmo autoriams homoseksualumas nepriimtinas.

Tai filme akcentuojama keliskart: Ramūno mama pasibaisi pamačiusi per televizorių moterišką suknelę vilkintį sūnų, vakarėlyje gėrimus nešioja pusnuogis vaikinukas, kurio seksualinę orientaciją pašaipiai Ramūnui paaiškina Žilvinas.

Homoseksualumas lietuvių kinematografininkams – tik anekdotų, pašaipų tema. Sakyčiau, tai iškalbinga, kaip ir vienintelė kūrėjams priimtina moters funkcija – seksualinė. Todėl jie savo filmo aktores stengiasi parodyti kuo gražiau: ir Vaida, ir Diana nuo pat ankstyvo ryto, dar nespėjusios apsirengti, vyrams pasirodo tobulu makiažu, su kruopščiai priklijuotomis dirbtinėmis blakstienomis, o Vaida net audringai mylėdamasi sugeba išlikti kadre be prakaito lašelių ant kūno ir veido. Plačių Dianos šlaunų, jos ir kitų filmo moterų gilių iškirpčių, į kurias nuolat krypsta kameros žvilgsnis, galima ir neminėti. Tai – privalomas lietuvių filmų moterų atributas, neatsitiktinai Ramūno viršininkė vilki aklinai kūną dengiantį vyrišką kostiumą.

Tikri lietuviai filme – lyg triušiai. Jų vienintelis tikslas – atsiprašau, pasidulkinti, patirti kūnišką malonumą, kuris ir yra savigarbos bei aplinkinių pagarbos pagrindas. Tą pačią tezę formulavo ir abi komedijos apie Valentiną, visi Emilio Vėlyvio filmai, taip pat pagal adaptuotą pjesę sukurta komedija „Kaip pavogti žmoną“. Iš visko sprendžiant, meilė lietuvių prodiuseriams yra pernelyg abstrakti, kad apie ją būtų galima kurti komedijas. Reikia tik sekso.

Tikroji lietuvio iniciacija į šiuolaikinį, modernų gyvenimą ir pasaulį turi vykti Vakaruose. Kad pasikeistų, Ramūnas turi išvykti į Londoną. Tačiau jo nedomina miesto istorijos ar kultūros ypatumai. Regis, ypač tie, kultūriniai, jam visiškai nepriieinami. Finansininkas Ramūnas apsistoja ne viešbutyje, o pas draugą, kuris didžiuojasi padaręs karjerą, nors nei jo pasididžiavimo objektas – butas, nei pažintys to nerodo. Per vakarėlio įkarštį, paskambinus viršininkui, Žilvinas viską meta ir važiuoja į oro uostą pasitikti viršininko dukters. Kodėl tai dukteriai paprasčiausiai nesėdus į taksi?

Tautiečiai Londone nesijaučia lygūs su kitais, bendrauja tik tarpusavyje. Esame įdomūs tik sau, ar domimės tik savimi? Žilvino vakarėlyje Ramūnas bando bendrauti su Tatjana iš Latvijos, kuri didžiuojasi esanti nekilnojamojo turto agentė. Beje, Tatjana kalba rusiškai su lietuvišku akcentu. Dianos kaimynas – ekshibicionistas lenkas, jį vaidinantis Andrius Žiurauskas bando kalbėti lenkiškai su žiauriu lietuvišku akcentu, kažkodėl dar ir švepluodamas. Nors suprantu, kad tokio lygio filmui autentika nesvarbi, užsienietis, ypač lenkas, savaime suprantama, turi būti komiškas, ir to pakanka.

Tačiau Londone visi užsieniečiai yra žemesnės padėties už lietuvius, todėl lietuviai gali jaustis viršesni. Tokia yra ir Diana. Ji dirba įtartiname striptizo klube kartu su kitomis merginomis „iš Rytų“, bet mėto tūkstančius triufeliams, austrėms ir kitokiems gurmaniškiems malonumams. Kadaise ji atvyko į Londoną siekdama šiuolaikiškos profesijos – mokytis virėjų mokykloje. Nesvarbu, kad virėja netapo, bet turi svajonę ir puikiai gamina. Matyt, ta svajonė ir liepia jai iškart paaiškinti Ramūnui, kad nėra prostitutė, nors pripažįsta, kad kitos merginos gali bendrauti ir už pinigus.

„Nepatyrusio“ kūrėjų požiūris į užsieniečius – dar ir patriarchališkas, nes užsienietis ne tik komiškas, jis būtinai dar ir „kitas“, „svetimas“. Lenkas vaikšto be kelnių, demonstruodamas savo ilgą lytinį organą, užsienietė yra ir absurdiška Ramūno masažuotoja. Diana striptizo bare bendrauja su apsaugininku, beje, tik rusiškai.

Erdvė tokia pat uždara kaip ir Lietuvoje, ją dar paryškina ir už kadro nuolat skambanti apgailėtina lietuviška estrada – Džordana Butkutė, Jazzu (tiesa, pastaroji, regis, kartais uždainuoja ir angliškai).

Paklausite, iš kur tada tas apsėstumas seksu? Iš visko sprendžiant, seksas „Nepatyrusio“ herojams ir yra modernumo ženklas, kurį, beje, taip pat nuosekliai diegia ir lietuviška masinė kultūra. Juk Vaida užsiiminėja meile trise su tamsiaodžiu vaikinu, o svingerių vakarėlis rodomas taip, lyg būtų kažkas „supervakarietiško“, lyg filmo kūrėjai didžiuotųsi ne tik savo drąsa, bet ir tuo, kad Lietuvoje tokių taip pat yra. Panašiai grožimasi išradingais Vaidos apatiniais rūbeliais, kurie kiekvienąkart vis kitos spalvos ir fasono. Dianos bute Londone voliojasi vibratoriai, vaginos nuotraukos, bet tik kaip merginos argumentas Ramūnui, esą tai pasitikėjimo savimi ir laisvės ženklai.

Vis dėlto, Londone išmokęs seksso pradžiamokslį, Ramūnas keičiasi – nusprendžia mesti nykų darbą Vilniuje ir imtis savo verslo, įgyvendinti Dianos svajonę – atidaryti barą „Afrodiziakas“ (pavadinimas dar kartą liudija kulinarijos ir virėjų statusą mūsų šalyje). Tačiau baru jis neapsiribos, tobulės ir toliau. Slenkant pabaigos titrams sužinosime, jog Ramūnas ėmė taip pasitikėti savimi, kad nusprendė mokyti kitus, kaip reikia gyventi, tapo „gyvenimo treneriu“. (Pagalvojau, kad, matyt, tokiais mokytojais jaučiasi ir filmo kūrėjai, teigiantys šventą triadą: seksas, tėvynė ir verslas.) Tai dar vienas žingsnis link tikrojo šiuolaikiškumo, kurį Ramūnas nusprendė diegti būtent gimtojoje šalyje. Štai čia ir slypi „Nepatyrusio“ diskurso vinis – visur gerai, bet namuose ir su savais triušiais geriausia. Kažkodėl neabejoju, kad tai – vienintelė sava ir nuoširdi filmo kūrėjų mintis, kuria jie nusprendė pasidalinti su tauta. Liūdniausia, kad tauta juos supranta.

Rodo TV

Maži džiaugsmai

Didžiausia naujų metų naujiena – iš LRT dingo reklama. Regis, menkniekis, bet tikrai malonus. Filmų nepertraukinėja tautiško kredito pasiūlymai ar vaistinių naujienos, aiškinančios, koks džiaugsmas būti pensininku. Prie ribos, už kurios juos visi vadins senjorais (man tai primena neigiamą vaikystės pasakos personažą – senjorą Pomidorą), netrukus atsidurs ir pirmųjų vaizdajuosčių nuomos entuziastai. 9-ajame dešimtmetyje tai buvo pagrindinis kino naujienų šaltinis. Verslo mastai buvo didžiuliai, galima tik spėti, kokį kapitalą susikrovė piratai, juk prastos kokybės vaizdajuostės be jokių licencijų, pamenu, tada buvo rodomos net ŠMC kino salėje. Bus proga prisiminti, nes televizijos parodys net kelis anų laikų piratų hitus.

„Detektyvas Daunas“

LRT (***10 d. 22.40***) siūlo prisiminti Charleso Crichtono ***„Žuvelę, vardu Vanda“*** (1988) – linksmą pasakojimą apie brangenybių vagis, kurie nori pergudrauti vienas kitą. Tada dar nežinojau, kad filmo scenarijaus autorius Johnas Cleese'as (jis filme vaidina ir žavųjį Arčį) buvo garsiosios komikų grupės „Monty Python“ narys. Filme vaidino ir jo kolega Michaelas Palinas. Ypatingas filmo humoro pobūdis taip pat buvo „Monty Python“ palikimo dalis. Tokio humoro, kai šaipomasi iš visų šventų karvių ir tabu, dabar ypač stinga pas mus.

Beje, filmo pabaigoje atsitiktinį keleivį, iš kurio vienas filmo veikėjų atima taloną, suvaidino britų televizijos žvaigždė Stephenas Fry'us. Kai žiūrėjau filmą pirmąkart, visi nuostabieji atradimai, susiję su „Pythonais“, Fry'umi, apskritai britų kultūra, dar tik laukė, gal todėl ir tą laiką prisimenu savaip nostalgiškai?

Tačiau nostalgija, kurią sukelia Sydney'aus Pollacko 1985 m. ***„Mano Afrika“*** (***TV3, 10 d. 00.15***), matyt, nesibaigs niekad. Nors autobiografinė Karen Blixen knygą į ekraną perkelta holivudiškai prabangiai, svarbu ne tai, o stiprios moters, kurią suvaidino Meryl Streep, likimas, juk kiekvienas ir kiekviena turi savo simbolišką Afriką.

Film noir nostalgija padvelks ir vienas originaliausių ateinančios savaitės filmų – 2013 m. norvegų režisieriaus Bardo Breieno ***„Detektyvas Daunas“*** (***LRT kultūra, 14 d. 21.30***). Pagrindinis filmo herojus Robertas (Svein Andre Hofsø) dėvi tokį pat lietpaltį kaip Humphrey Bogarto suvaidintas cinikas Marlou ir yra įkūręs detektyvų agentūrą, kurioje dirba pats vienas. Visi potencialūs agentūros užsakovai atsisako ketinimų, vos tik pamatę detektyvą, nes niekas netiki, kad Dauno sindromu sergantis vaikinas gali ištirti bent kokį nusikaltimą. Tuo netiki net vaikino tėvas – policijos detektyvas. Tačiau vieną dieną Robertas iš paslaptingos damos gauna užduotį. Jis tiki, kad empatija padės atrasti damos vyrą – buvusį sportininką alkoholiką.

Filmo kūrėjai taip pat pasitiki žiūrovų empatija, nes pagrindinis aktorius turi Dauno sindromą. Iš jų galima pasimokyti, kaip, prisilietus sudėtingos temos, galima išlaviruoti tarp saldaus sentimentalumo, herojaus stigmatizavimo ir politinio korektiškumo eksploatavimo.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Parodos

VILNIUS

Nacionalinė dailės galerija
Konstitucijos pr. 22
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija
Kazimieros Zimblytės (1933–1999) anksty-vosios kūrybos paroda
Teodoro Kazimiero Valaičio (1934–1974) kūrybos retrospektyva
Paroda-rekonstrukcija „Aleksandra Kašuba. Spektro užuomina. 1975 metų projektas Nacionalinėje dailės galerijoje“

Vilniaus paveikslų galerija
Didžioji g. 4
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai
Lietuvos dailė XVI–XIX a.
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai
Paroda „Iš šalčiausio krašto: Šiaurės šalių juvelyrika“

Radvilų rūmai
Vilniaus g. 24
Europos dailė XVI–XIX a.
Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos
Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas

Taikomosios dailės muziejus
Arsenalo g. 3A
Paroda „Maištas buduare“ (XX a. aštunto dešimtmečio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)
Paroda „Absoliuti tekstilė. Nuo ištakų iki XXI a.“

Vytauto Kasiulio dailės muziejus
A. Goštauto g. 1
Retrospektyvinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija
iki 18 d. – Telesforo Valiaus (1914–1977) gimimo šimtmečiui skirta paroda

Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenalas
Arsenalo g. 1
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.
Lietuvių liaudies menas; Kryždirbystė
Paroda „Lietuvos paviljoną 1939 m. Niujorko pasaulinėje parodoje prisimenant“
Paroda „Nežinomas žinomas architektas“, skirta architekto Romualdo Šilinsko 80-osioms gimimo metinėms

Kazio Varnelio namai-muziejus
Didžioji g. 26
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44

Bažnytinio paveldo muziejus
Šv. Mykolo g. 9
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija
Aleksandro Šepkaus juvelyrikos paroda
Paroda „Abrozdėliai. Iš kun. Mozės Mitkevi-čiaus rinkinio“
Andriaus Kviliūno „Gyvieji paveikslai“
Paroda „Atminties ženklai: Rimanto Saka-lausko kūryba“

Šiuolaikinio meno centras
Vokiečių g. 2
Dainiaus Liškevičiaus paroda „Labyrinthus“
iki 11 d. – paroda „Kitas matymas“

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS

Parodų salės „Titanikas“
Maironio g. 3
iki 17 d. – Arvydo Šaltenio kūrybos paroda „Gyvenimo paveikslėliai“

Tekstilės galerija „Artifex“
Gaono g. 1
iki 10 d. – Evaldo Janso paroda „Fetišas“

A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“
Dominikonų g. 15
Dailininkų Tamošaičių kūryba
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai

Galerija „Vartai“
Vilniaus g. 39
nuo 8 d. – Jurgos Barilaitės paroda „Abraka-dabra“
Indrikio Gelzio (Latvija) personalinė paroda

Galerija „Aidas“
Trakų g. 13
iki 14 d. – Ksenijos Jaroševaitės kūrybos paroda

„Prospekto“ fotografijos galerija
Gedimino pr. 43
iki 17 d. – paroda „Slinktys“

Pamėnkalnio galerija
Pamėnkalnio g. 1/13
nuo 9 d. – Audriaus Janušonio skulptūrų paroda „Čia – kaip visur“

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
Pilies g. 40
iki 18 d. – Gedemino Spūdžio grafikos darbų paroda

Galerija „Arka“
Aušros Vartų g. 7
Jaunųjų menininkų paroda, skirta Baltijos kelio 25-mečiui „Baltas lapas. Trys versijos“

Lietuvos dailininkų sąjungos galerija
Vokiečių g. 2
iki 12 d. – paroda „Meistrai ir mokiniai: Elena Jakutytė (1911–1999)“

Galerija AV17
Aušros Vartų g. 17
iki 15 d. – Andriaus Ermino paroda „Žmo-giškasis faktorius. Karuselė“

Vilniaus rotušė
Didžioji g. 31
Mindaugo Norkaus fotografijų paroda „Akimirkos“

Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija
Šv. Jono g. 11
iki 12 d. – Aretos Didžionienės tapybos paroda „Transformacija“

Rašytojų klubas
K. Sirvydo g. 6
Arvydo Kašausko tapyba

Gintaro muziejus-galerija
Šv. Mykolo g. 8
Eglės Čėjauskaitės-Gintalės autorinės juvelyrikos paroda „Apsisukimai“

Pylimo galerija
Pylimo g. 30
Tapybos paroda „Tėvynėje ir svetur“

„Skalvijos“ kino centras
Goštauto g. 2/15
iki 15 d. – Beatričės Danieliūtės, Ramintos Blaževičiūtės ir Monikos Plentauskaitės paroda „Practice“

M. K. Čiurlionio namai
Savičiaus g. 11
Romualdo Augūno fotografijų paroda „Čiurlio-nio, Donelaičio, Lietuvos viršukalnėms – 50“

KAUNAS

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
V. Putvinskio g. 55
iki 18 d. – fotografijų paroda „Iš nežinios į nežinią: Antrojo pasaulinio karo atbėgėliai Lietuvoje“

M. Žilinsko dailės galerija
Nepriklausomybės a. 12
Paroda „Nuo fiordų iki Alpių viršukalnių: Europos peizažai iš Mykolo Žilinsko (1904–1992) kolekcijos“
Paroda „Aliutė. Dailininkės Aliutės Mečys asmenybė ir kūryba“

Kauno paveikslų galerija
K. Donelaičio g. 16
iki 11 d. – tekstilės paroda „Laiko drobulė“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus
V. Putvinskio g. 64
iki 18 d. – paroda „Recesiją prisimenant“

Keramikos muziejus
Rotušės a. 15
Grupės „Archyvas“ paroda „Jokūbo kopėčios“
iki 11 d. – Daivos Ložytės skulptūrinių kompozicijų paroda „Jausenos“

Galerija „Meno parkas“
Rotušės a. 27
nuo 19 d. – Mindaugo Pridotko „Autopor-tretas su rankomis“
Paroda „XXI tarptautinis tapytojų pleneras skirtas Antanui Samuoliui atminti. Tylos ekspresija“

Galerija „Meno forma“
Savanorių pr. 166
Sylwesterio Ambroziako (Lenkija) skulptūros ir animacijos paroda „Namai namučiai“

Galerija „Kauno langas“
M. Valančiaus g. 5
iki 16 d. – Arturo Aliuko paveikslas „Nebaig-ta kompozicija“

Galerija „Aukso pjūvis“
K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53
Astos Zabulienės keramikos papuošalų paroda
iki 15 d. – Gintaro Kamarausko skulptūrų paroda „Dideli – mažuose“
Gaivos Paprastosios tapybos darbų paroda „Dienoraščiai“
Jūratės Petruškevičienės ir Aušros Sedlevi-čiūtės tekstilės darbų paroda „Pa/Stebėjimai“

Kauno miesto muziejus
M. Valančiaus g. 6
Artūro Slapšio tapybos paroda „Istorijos momentas“
nuo 15 d. – ekspozicija „Kaunas: prieš srovę ir pasroviui“

Kauno pilis
Pilies g. 17
Ekspozicija „Kauno pilies istorijos mozaika“
nuo 10 d. – Sigitos Dackevičiūtės skulptūros paroda „Anatomija“

KLAIPĖDA

Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija
Liepų g. 33
„Nuostabioji žemė. Dailininkai Rytų Prūsijo-je. XIX–XX a. I pusės tapyba ir grafika iš Aleksandro Popovo rinkinio“
„Taikomoji dekoratyvinė dailė – mūsų namams. Iš Lietuvos dailės muziejaus rinkinių“

KKKC parodų rūmai
Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2
Meno rezidentūros projekto „Kelionių agentūra“ dalyvės Alicjos Rosé (Lenkija) iliustracijų paroda „Hiperborėja“
iki 18 d. – Remigijaus Venckaus fotografi-jos paroda „Amnezija. Kitos kartotinės vietos“
Rusijos medijų meno paroda „Lost in Transformation“

Klaipėdos galerija
Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4
Algimanto Jusionio piešinių paroda „Mane saugo mano dangaus paukščiai“

ŠIAULIAI

Dailės galerija
Vilniaus g. 245
iki 17 d. – fotografijų paroda „Tamsioji pasakojimo pusė“
Patricijos Jurkšaitytės tapybos kūrinių paroda „Marijos miegamasis“

PANEVĖŽYS

Dailės galerija
Respublikos g. 3
iki 18 d. – Stasio Eidrigevičiaus paroda „Fantazijos pratybos“

„7md“ rekomenduoja

Dailė

„Prospekto“ fotografijos galerijoje (Vilnius, Gedimino pr. 43) veikia neįprasta paroda „Slinktys“. Jos dalyviai – ne fotografai, bet įdomūs skir-tingų kartų ir net jau mus palikę menininkai (Žygimantas Augustinas, Jo-nas Gasiūnas, Kęstutis Grigaliūnas, Algis Griškevičius, Evaldas Jansas, Agnė Jonkutė, Eglė Karpavičiūtė, Jolanta Kyzikaitė, Rolandas Marčius, Audrius Puipa, Marija Teresė Rožanskaitė). Jų šuolis į fotografiją parodo seną medijų konfliktą tarsi iš kitos „fronto“ pusės, sukurdamas progą iš naujo apmąstyti meno istorijos peripetijas ir pasijuokti.

Muzika

Pirmame 2015-ųjų simfoninės muzikos koncerte sausio 17 d. 19 val. Fil-harmonijos Didžiojoje salėje – ypatingas Lietuvos menininkų pasirody-mas. Su maestro Modesto Pitrėno diriguojamu Lietuvos nacionaliniu sim-foniniu orkestru muzikuoja pianistas Andrius Žlabys, kurio interpretaciją įtakingas dienraštis „The New York Sun“ yra pavadinęs „rafinuotu me-niškumu“. Koncerto programoje – Ludwigo van Beethoveno Koncertas fortepijonui ir orkestrui Nr. 2 B-dur, op. 19, sklidinas gaivaus melodizmo bei žavesio ir dvi simfoninės partitūros – tai lietuvių kompozitoriaus Ar-vydo Malcio „Žaidimai pagal MozARTą“, autoriaus žodžiais tariant, nuo-taikinga „muzikinė pramoga, post scriptum Mozartui“ ir Sergejaus Pro-kofjevo Penktoji simfonija, sukurta 1944 metais, baigiantis karui, tačiau kupina didingos harmonijos ir žaižaruojanti šviesiu humoru.

Teatras

Sausio 12–18 d. sostinės „Menų spaustuvėje“ vyks jau penktasis tarp-tautinis teatro festivalis vaikams ir jaunimui „Kitoks ’15“. Šių metų pro-gramoje įdomūs ir labai skirtingi trijų užsienio kūrėjų darbai. Vienas jų, norvegų choreografės H. Haagenrud spektaklis pradinių klasių mokiniams „Mažasis kritikas“, kurį gyvai kuria, analizuoja ir kritikuoja vaikai. Taip pat programoje Lietuvoje jau kūrusios švedų choreografės C. Parsons cir-ko spektaklis „Marmaladas“ 2–6 m. vaikams ir „Tam Teatromusica“ iš Ita-lijos dailininko V. Kandinskio kūrybos įkvėptas videoprojekcijomis parem-tas spektaklis mažiesiems „Sugautas šešėlis“ 3–6 m. vaikams.

Spektakliai

VILNIUS

Nacionalinis operos ir baleto teatras
9 d. 18.30 – G. Verdi „TRAVIATA“.
Dir. – R. Šervenikas
10 d. 18.30 – F. Leháro „LINKSMOJI NAŠLĖ“.
Dir. – J. Geniušas
11 d. 12 val., 14 d. 18.30 – P. Čaikovskio SPRAGTUKAS. Dir. – M. Staškus
13 d. 19 val. – J. Brahmso „Vokiškasis requiem“. Atlieka LNOBT choras, LNOBT simfoninis orkestras. Solistai A. Krikščiūnai-tė, L. Pautienius. Dir. – R. Beckas (Vokietija)
15 d. 18.30 – G.F. Händelio „ALEKSANDRO PUOTA“. Dir. – R. Beckas (Vokietija)
16 d. 18.30 – „TRISTANAS IR IZOLDA“ (pagal R. Wagnerio muz.). Libreto autoriai K. Pastoras, C. Alphenaar. Choreogr. – K. Pastoras (Lenkija). Muzikinis vad. ir dir. – M. Pitrėnas
17 d. 18.30 – J. Strausso „ŠIKŠNOSPARNIS“. Muzikinis vad. ir dir. – M. Staškus
18 d. 12 val. – B. Pawlowskio „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“. Dir. – A. Šulčys

Nacionalinis dramos teatras
Didžioji salė
9 d. 18.30 – Euripido „BAKCHANTĖS“.
Rež. – G. Varnas
10 d. 18.30 – A. Čechovo „DĖDĖ VANIA“.
Rež. – E. Lacascade'as (Prancūzija)
11 d. 12 val. – A. de Saint-Exupéry „MAŽASIS PRINCAS“. Rež. – S. Mykolaitis
15 d. 18.30 – T. Słobodzianeko „MŪSŲ KLASĖ“. Rež. – Y. Ross
16 d. 17 val. – Dante Alighieri „DIEVIŠKOJI KOMEDIJA“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)
17 d. 18.30 – F. Molnáro „LILIJOMAS“.
Rež. – L. Bagossy (Vengrija)
Mažoji salė
11 d. 16 val., 13 d. 19 val. – PREMJERA! „LEDO VAIKAI“. Rež. – B. Mar
14 d. 19 val. – J. Balodžio, G. Dapšytės „BARIKADOS“. Rež. – V. Silis
15 d. 18 val. – vakaras, skirtas režisieriaus J. Vaitkaus kūrybai
16 d. 19 val. – S. Turunen „BROKEN HEART STORY (SUDAUŽYTOS ŠIRDIES ISTORIJA)“. Rež. – S. Turunen
17 d. 16 val. – F. Dostojevskio „NUOLAN-KIOJI“. Rež. – V. Masalskis
18 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS“. Rež. – V. Masalskis
Studija
9 d. 19 val. – „LIŪDNOS DAINOS IŠ EURO-POS ŠIRDIES“ (pagal F. Dostojevskio romaną „Nusikaltimas ir bausmė“). Rež. – K. Smed-sas (Suomija)
10 d. 16 val. – T. Kavtaradzės „KELETAS POKALBIŲ APIE (KRISTŲ)“. Rež. – T. Montrimas

Vilniaus mažasis teatras
10 d. 14, 16 val. – „KELIONĖ BE BAGAŽO“.
Rež. – B. Latėnas
10 d. 18.30 – „MEISTRIŠKUMO PAMOKA (MARIA CALLAS)“. Rež. – G. Padegimas
11 d. 12, 15 val. – PREMJERA! „SEPTYNI NYKŠTUKAI IEŠKO SNIEGUOLĖS“.
Rež. – E. Jaras
15 d. 18.30 – M. Gorkio „MOTINA (VASA ŽELEZNOVA)“. Rež. – K. Glušajevas
16 d. 18.30 – I. Margalit „TRIO (J. Bramso, R. Šumano ir K. Šuman meilės istorija)“.
Rež. – P. Galambosas (Vengrija)
17 d. 18.30 – A. Čechovo „TRYS SESERYS“.
Rež. – R. Tuminas
18 d. 16 val. – „SELAVY!“. N. Narmontaitės muzikinis spektaklis („Rūtos“ draugijos renginys)

Valstybinis jaunimo teatras
9 d. 18 val. – M. McDonagho „PAGALVINIS“.
Rež. – J. Vaitkus
10 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ANGELŲ PASAKOS“. Rež. – V.V. Landsbergis (Salė 99)
10 d. 18 val. – M. Frayn „TRIUKŠMAS UŽ KULISŲ“. Rež. – P.E. Landi
11 d. 15 val. – „RAGANIUKĖ“ (pagal O. Preus-slerio pasaką). Rež. – E. Jaras
11, 14, 15 d. 18 val. – C. Murillo „TAMSOS ŽAIDIMAS“. Rež. – D. Rabašauskas (99 salė)
13 d. 18 val. – I. Menchellio „KAPINIŲ KLUBAS“. Rež. – A. Latėnas
16 d. 18 val. – O. Bogajevo „SLAPTOJI DVIRATININKŲ DRAUGIJA“. Rež. – A. Latėnas
17 d. 12 val. – H. Verburg „PINGVINAI IR KIAUŠINIS“. Rež. – R. Kudzmanaitė (Salė 99)
17 d. 18 val. – A. Juozaičio „ŠIRDIS VIL-NIUJE“. Režisieriai – J. Vaitkus, A. Vidžiūnas

18 d. 12 val. — J. Kelero, A. Jalianiausko „PAIKA PELYTĖ“. Rež. — A. Jalianiauskas (Salė 99)
18 d. 18 val. — P. Zelenkos „NYKSTANČIOS RŪŠYS“. Rež. — R.A. Atkočiūnas

Rusų dramos teatras

9 d. 18.30 — W. Shakespeare'o „KARALIUS LYRAS“ (su lietuviškais titrais). Rež. — J. Vaitkus
10 d. 18.30 — PREMJERA! P. Priažko „PUIKUS GYVENIMAS“ (su lietuviškais titrais). Rež. — T. Jašinskas
11 d. 12 val. — J. Ščiuckio „COLIUKĖ“. Rež. — J. Ščiuckis
11 d. 18.30 — J.G. Ferrero „GRONHOLMO METODAS“. Rež. — A. Jankevičius
15 d. 18.30 — V. Mucharjamovo „AČIŪ, MARGO!“ Rež. — J. Ščiuckis
16 d. 18.30 — A. Gribojedovo „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. — J. Vaitkus
18 d. 18.30 — N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILUŽIS“. Rež. — O. Lapina, J. Bogdanovič-Golubeva
18 d. 12 val. — J. Švarco „SNIEGO KARALIENĖ“. Rež. — A. Ščiuckis

Teatras „Lėlė“

Didžioji salė
10 d. 12 val. — S. Siudikos „TRYS PARŠIUKAI“. Rež. — A. Mikutis
11 d. 12 val. — Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS“. Rež. — A. Mikutis
15 d. 18. 30 — „SMĖLIO ŽMOGUS“ (pagal E.T.A. Hoffmaną). Scen. aut., rež., lėlių dail. — G. Radvilavičiūtė
17 d. 12 val. — „SNIEGO KARALIENĖ“ (pagal H.Ch. Anderseną). Pjesės aut. ir rež. — N. Indriūnaitė
18 d. 12 val. — E.T.A. Hoffmano „SPRAGTUKAS“. Scenarijaus aut., rež. ir dail. — V. Mazūras
Mažoji salė
10 d. 14 val. — „MUZIKINĖ DĖŽUTĖ“ (pagal V. Odojevskio pasaką „Miestelis tabokinėje“). Rež. ir dail. — J. Skuratova
11 d. 14 val. — R. Mikučio „LIUNĖS NUOTYKIAI“. Rež. — A. Grybauskaitė
17 d. 14 val. — N. Indriūnaitės „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“ (pagal brolių Grimmų pasaką). Rež. — N. Indriūnaitė
18 d. 14 val. — „KIŠKIŲ SUKILIMAS“ (pagal K. Binkio poemą). Scenarijaus aut., rež. ir dail. — R. Driežis

Keistuolių teatras

18 d. 12 val. — „VIŠTYTĖ IR GAIDELIS“. Rež. — R. Srebūnaitė

KAUNAS

Kauno dramos teatras

10 d. 15 val., 16 d. 18 val. ***Didžiojoje scenoje*** — „BARBORA“ (pagal J. Grušo dramą „Barbora Radvilaitė“). Rež. — J. Jurašas. Adaptacijos autorė — A.M. Sluckaitė
11 d. 12 val. ***Mažojoje scenoje*** — A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABĖGĖLIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelę „Lapė ir kaliošai“). Rež. — A. Sunklodaitė
11 d. 15 val. ***Didžiojoje scenoje*** — A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“. Rež. — J. Jurašas
13 d. 18 val. ***Rūtos salėje*** — D. Danis „AKMENŲ PELENAI“. Rež. — A. Jankevičius
14 d. 18 val. ***Didžiojoje scenoje*** — PREMJERA! M. Frischo „BIOGRAFIJA: VAIDINIMAS“. Rež. — G. Varnas
15 d. 18 val. ***Didžiojoje scenoje*** — J. Patricko „MŪSŲ BRANGIOJI PAMELA“. Rež. — A. Latėnas
17 d. 15 val. ***Didžiojoje scenoje*** — Keturakio „AMERIKA PIRTYJE“. Rež. — V. Lencevičius
17 d. 19 val. ***Rūtos salėje*** — T. de Fombelle'io „ŠVYTURYS“. Rež. — G. Varnas
18 d. 15 val. ***Ilgojoje salėje*** — I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS“. Rež. — I. Paliulytė
18 d. 18 val. ***Didžiojoje scenoje*** — „GENTIS“ (pagal I. Simonaitytės romaną „Aukštujų Šimonių likimas“). Rež. — A. Jankevičius

Kauno kamerinis teatras

9 d. 18 val. — G. Boccaccio „DEKAMERONAS“. Rež. — A. Rubinovas
10 d. 18 val. — V. Klimačeko „SUPERMARKETAS“. Rež. — A. Veverskis
11 d. 18 val. — E. Ionesco „PLIKAGALVĖ DAININININKĖ“. Rež. — S. Rubinovas
15 d. 18 val. — D. Čepauskaitės „DIENA IR NAKTIS“. Rež. — S. Rubinovas
16 d. 18 val. — D. Čepauskaitės „KAVINĖ „PAS BLEZĄ“. Rež. — S. Rubinovas
18 d. 18 val. — F. Zelerio „TIESA“. Rež. — S. Rubinovas

Kauno mažasis teatras

17 d. 18 val. — F. Rame, D. Fo „LAISVOJI PORA“. Rež. — R. Januškevičiūtė, A. Baniūnas
18 d. 14 val. — A. Dilytės „SIDABRINIS FĖJOS ŠAUKŠTELIS“. Rež. — A. Dilytė

Kauno lėlių teatras

10 d. 12 ir 14 val. — „STEBUKLINGA PUSNYNŲ PASAKA“. Rež. — A. Stankevičius
11 d. 11 val. — D. Čepauskaitės „KAI KRENTA ŽVAIGŽDĖ“ (H.K. Anderseno kūrinių motyvais). Rež. — A. Žiurauskas
17 d. 12 val. — „ŽIRAFA SU KOJINĖMIS“. Rež. — G. Radvilavičiūtė
18 d. 12 val. — „ATOSTOGOS PAS DĖDĘ TITĄ“. Rež. — J. Januškevičiūtė

KLAIPĖDA

Klaipėdos valstybinis dramos teatras

16 d. 18 val. ***Žvejų rūmuose*** — I. Vyrypajevo „GIRTI“. Rež. — L. Vaskova

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras

10 d. 18.30 — E. Imre „MISTERIS X“ (libreto autoriai A. Grünwald, J. Brammer, R. Bunikytės režisūrinė versija)
11 d. 13 val. — PREMJERA! A. Kučinsko „MAKARONŲ OPERA“
16 d. 18.30 — „ALTORIŲ ŠEŠĖLY“ (šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną)
17 d. 18.30 — koncertas „The Beatles Show: Naujieji metai Liverpulio stiliumi“

ŠIAULIAI

Valstybinis Šiaulių dramos teatras

9 d. 18 val. — M. Pagnolio „DUONKEPIO ŽMONA“. Rež. — A. Lebeliūnas
10 d. 18 val. — „NEBYLYS“ (pagal J. Tumą-Vaižgantą). Rež. — J. Vaitkus
11 d. 12 val. — „MIKĖ“ (pagal A.A. Milne'o knygą). Rež. — A. Pociūnas
11 d. 18 val. — H. Ibseno „NORA“. Rež. — S. Račkys
18 d. 18 val. — PREMJERA! T. Williamso „GEISMŲ TRAMVAJUS“. Rež. — A. Latėnas

PANEVĖŽYS

Juozo Miltinio dramos teatras

9, 15 d. 18 val. — PREMJERA! S. Osten, P. Lysanderio „MEDĖJOS VAIKAI“. Rež. — A. Gluskinas
10 d. 18 val. — N. Simono „BASOMIS PARKE“. Rež. P. Stoičevas
11 d. 18 val. — E. Kauzaitės „MEILĖS PINKLĖS IR KOŠMARAI“. Rež. — K. Smoriginas
11, 16 d. 18.30 — PREMJERA! A. Čechovo „ROTŠILDO SMUIKAS“. Rež. — M. Cemnickas
14, 17 d. 18 val. — PREMJERA! M. Meterlinko „NEKVIESTOJI“. Rež. — M. Meilūnas
16 d. 18 val. — N. Simono „PASKUTINYSIS IŠ AISTROS KAMUOJAMŲ MEILUŽIŲ“. Rež. — G. Gabrėnas
18 d. 18 val. — K. Sajos „DEVYNBĖDŽIAI“. Rež. — M. Meilūnas

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

13 d. 16.30 val. ***Vilkaviškio kultūros centre*** — koncertas, skirtas sausio 13-osios aukoms pagerbti. Čiurlionio kvartetas
17 d. 19 val. ***Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje***, — Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistas A. Žlabys (fortepijonas). Dir. — M. Pitrėnas. Programoje A. Malcio, L. van Beethoveno, S. Prokofjevo kūriniai
18 d. 16 val. ***Taikomosios dailės muziejuje*** — ciklo „Nauji vardai“ koncertas. R. Savickas (klarnetas), M. Dunauskaitė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, J. Brahmso, C. Debussy, F. Poulenco, E. Chaussono kūriniai

VILNIUS

Kongresų rūmai

10 d. 12 val. — teatralizuotas koncertas visai šeimai „Žiemos pasaka“. Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos kamerinis orkestras (vad. D. Prusevičius, K. Lipeika), liaudies instrumentų orkestras (vad. V. Alenskienė, E. Čiplys), akordeonistų orkestras (vad. V. Voskan), jaunių choras „Cantica“ (vad. D. Mikienė), jaunučių chorai (vad. L. Zarankienė, Ž. Dervinytė, G. Gumuliauskienė), kiti solistai instrumentalistai bei mokinių ansambliai. Programoje B. Dvariono, G. Kuprevičiaus, Š. Berio, R. Ščedrino ir kt. kūriniai
17 d. 15 val. — „Dirigentų paradas“. Tarptautinių orkestrinio dirigavimo meistriškumo kursų baigiamasis koncertas. Tarptautinių orkestrinio dirigavimo kursų dalyviai, Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. — C. Mettersas

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

S. Vainiūno namuose
11 d. 16 val. — Smuiko muzikos valanda. Dalyvaus D. Stulgytė-Schmalenberg ir jos meistriškumo klasės ugdytiniai iš Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos. Programoje W.A. Mozarto, J. Brahmso, F. Bajoro ir kt. kūriniai
14 d. 17 val. — Trečiadienio vakaras-koncertas. Dalyvauja fleitininkas M. Pupkovas, pianistė V. Blažienė ir Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos fleitų ansamblis. M. Pupkovo leidinio „Juozas Pakalnis. Kūriniai fleitai, fleitų ansambliui, balsui ir fleitų orkestrui“ pristatymas
11 d. 14 val. ***Vilniaus arkikatedroje bazilikoje*** — Sekmadienio muzika. G. Spaziani (vargonai, Italija), J. Stupnianek (sopranas). Programoje J. Blow, N. Porpora, D. Zipoli, C. Monteverdi ir kt. kūriniai

Šv. Kotrynos bažnyčia

13 d. 19 val. — koncertas „Už laisvę“ Laisvės gynėjų dienai paminėti. Atlikėjai V. Tauriniskaitė-Rukšienė (sopranas), L. Barzinskaitė Kuliešiuvienė (fortepijonas), Vilniaus kultūros centro moterų choras „Liepos“, Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ Jaunių choras (meno vad. ir dir. — A. Steponavičiūtė Zupkauskienė), Vilniaus miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras (meno vad. ir dir. — D. Katkus). Dir. — A. Steponavičiūtė-Zupkauskienė. Programoje S. Moniuškos, K. Vasiliauskaitės, J. Rheinbergerio ir kt. kūriniai
17 d. 18 val. — „Rekonstruotas Bachas“. Solistė G. Žarėnaitė (smuikas), Vilniaus miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras. Dir. — D. Katkus. Programoje J.S. Bacho kūriniai

Vakarai

VILNIUS

Rašytojų klubas

16 d. 17 val. — rašytojo R. Sadausko kūrybos vakaras „Kitas knygos gyvenimas“. Vakare bus pristatytos R. Sadausko knygos: miniatiūrų apysaka „Mažas girios dienoraštis“, novelių rinkinys „Rudens elegijos“, dzūkų tarmės poema „Sudzievuliu“. Kartu su knygų autoriumi dalyvauja knygų leidėjai ir redaktoriai I. Šalkauskienė, S. Lipskis, kalbininkė A. Leskauskaitė, aktorė I. Šalkauskaitė, rašytojas V. Leščinskas, dailininkas A. Gurskas, skaitovas J. Šalkauskas, žurnalistas R. Kvietkevičius

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Alamutas : [romanas] / Vladimir Bartol ; iš slovėnų kalbos vertė Laima Masytė. – Vilnius : Kitos knygos, [2014] (Vilnius : Standartų sp.). – 534, [2] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-427-168-7 (įr.)

Anykščių baladės / Bronė Buivydaitė ; [parengė Rasa Bražėnaitė, Skaidrė Račkaitytė] ; [iliustruota tarpukario fotoatvirukais su Anykščių apylinkių vaizdais]. – [Vilnius] : Petro ofsetas, 2014 ([Vilnius] : Petro ofsetas). – 55, [1] p. : iliustr. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-420-392-3

Auksiniai užrašai : [romanas] / Doris Lessing ; iš anglų kalbos vertė Aušra Stanaitytė-Karsokienė. – Vilnius : Vaga, 2014 (Vilnius : BALTO). – 627, [2] p. – Tiražas 1300 egz. – ISBN 978-5-415-02374-5 (įr.)

Bankininkė : romanas / Aifric Campbell ; iš anglų kalbos vertė Rita Vidugirienė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2014] (Vilnius : Petro ofsetas). – 390, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9986-39-821-9 (įr.)

Daktaras Živaga : [romanas] / Boris Pasternak ; iš rusų kalbos vertė Algimantas Mikuta. – Kaunas : Jotema, [2014] (Kaunas : Spindulio sp.). – 607, [1] p. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-13-481-7 (įr.)

Du lagaminai : [novelės] / Jutta Noak. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2014] (Vilnius : Petro ofsetas). – 118, [1] p. – Tiražas [600] egz. – ISBN 978-9986-39-825-7 (įr.)

Gyvenau be laikrodžio : eilėraščiai ir poemos iš dvylikos knygų / Algimantas Mikuta. – Kaunas : Kauko laiptai, 2014 (Kaunas : Taurapolis). – 345, [11] p. : iliustr. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-8092-23-3 (įr.)

Grojimas šukomis : eilėraščiai ir pašmaikštavimai / Eugenijus Šaltis ; [spaudai parengė Eugenijus Skipitis]. – Vilnius : Jusida, 2014 (Vilnius : Jusida). – 64, [1] p. : iliustr. – Tiražas 350 egz. – ISBN 978-9955-690-71-9

Imbierinis namelis : [romanas] / Carin Gerhardsen ; iš švedų kalbos vertė Sigutė Radzevičienė. – Vilnius : Nordina, 2014 (Vilnius : Standartų sp.). – 334, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-95518-4-5

Iš vilties verdenių : [eilėraščiai] / Jonas Brazdžionis ; [dizainerė Karina Adamonienė]. – Vilnius : Petro ofsetas, 2015 (Vilnius : Petro ofsetas). – 181, [3] p. : iliustr. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-609-420-393-0 (įr.)

Jauno žmogaus memuarai : romanas / Ričardas Gavelis. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2014] (Vilnius : BALTO print). – 275, [1] p. : portr. – (Lietuvių literatūros lobynas: XX amžius : LLL / visuomeninė redaktorių taryba: Viktorija Daujotytė ... [et al.], ISSN 1822-2307 ; Nr. 33). – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9986-39-822-6 (įr.)

Laiškas niekada negimusiam kūdikiui : [romanas] / Oriana Fallaci ; iš italų kalbos vertė Eglė Cibitytė. – Vilnius : Vaga, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 133, [2] p. – Tiražas 1300 egz. – ISBN 978-5-415-02370-7 (įr.)

Mintimis ir širdimi : eilėraščių rinkinys / Vladas Buragas, Dalia Milukaitė-Buragienė ; [karpinių autorė – dailininkė Vanda Dūdienė, portretų autorė – dailininkė Anna Vinauskienė]. – Kaunas : Lietuvos nepriklausomųjų rašytojų sąjunga, 2014 (Kaišiadorys : Printėja). – 79, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9986-940-76-0 (įr.)

Naktis Lisabonoje : [romanas] / Erich Maria Remarque ; iš vokiečių kalbos vertė Osvaldas Aleksa. – Kaunas : Jotema, [2014] (Kaunas : Spindulio sp.). – 319, [1] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-13-496-1 (įr.)

Nebūkim trumparegiai : [miniatiūros ir sentencijos] / Stasys Navickas-Erironas. – Šiauliai : Lucilijus, 2014 (Vilnius : Spauda). – 167, [1] p. : iliustr. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-9955-32-267-2 (įr.) : [30 Lt (8 Eur 69 ct)]

Neįminta mįslė : mozaikos kompozicija : rašyta 1997-2013 / Vytautas P. Bložė. – Kaunas : Kauko laiptai, 2014. – 187, [3] p. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-609-8092-28-8

Prarasto laiko beieškant. Germantų pusė : 1-2 d. : [romanas] / Marcel Proust ; iš prancūzų kalbos vertė Birutė Gedgaudaitė. – 2-oji patais. laida. – Vilnius : Vaga, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 446, [2] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-5-415-02372-1

Skaudėjimo žodžiai : [eilėraščiai] / Jonas Balaišis ; [sudarė Vytautas Kaziela]. – Utena : Kamonada, 2014. – 66, [3] p. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-609-8011-39-5

Strazdas per mylią : eilėraščiai / Eugenija Liumaitė ; [apipavidalino Inga Paliokaitė-Zamulskienė]. – Kaunas : Kauko laiptai, 2014 (Kaunas : Taurapolis). – 59, [4] p. : iliustr. – Tiražas [400] egz. – ISBN 978-609-8092-20-2

Sustiprinto režimo barakas : novelių romanas / Vladas Kalvaitis. – Papild. ir patais. leid. – Kaunas : Kauko laiptai, 2014 (Kaunas : Taurapolis). – 567, [1] p. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-609-8092-24-0 (įr.)

Šimto puslapių kelionė : [eilėraščiai] / Algirdas Navickas. – Šiauliai : Lucilijus, 2014 (Šiauliai : Lucilijus). – 101, [1] p. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-9955-32-268-9 : [15 Lt (4 Eur 34 ct)]

Taisyklingumas : eilėraščiai / Gintaras Bleizgys ; [iliustracijos: Evaldas Pauza]. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2014] (Vilnius : Petro ofsetas). – 91, [1] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9986-39-824-0 (įr.)

Tą dieną, kai tu išėjai : romanas / Dorothy Koomson ; iš anglų kalbos vertė Vita Šileikienė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 436, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-1643-2 (įr.) : [33 Lt 29 ct (9 Eur 64 ct)]

Trys mylimos : [esė] / Herkus Kunčius. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2014] (Vilnius : Petro ofsetas). – 194, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9986-39-823-3 (įr.)

Parengė Aldona Barodicaitė. Redagavo Gražina Kubilienė.
Lietuvos nac. M. Mažvydo b-ka. Bibliografijos ir knygotyros centras

„Atkirtis“

Savaitės filmai

Atkirtis ****

Devyniolikmetis būgnininkas Endriu (Miles Teller) svajoja tapti išskirtiniu džiazo muzikantu. Jis įstojo į geriausią mokyklą, atsisakė pramogų, merginos draugystės. Jis didžiuojasi tuo, kad gali būti vienas ir siekti savo tikslo. Endriu patenka į džiazo ansamblį, kuriam vadovauja Flečeris (J.K. Simmons). Pedagogas taip pat apsėstas idėjos išauginti muzikos genijų. Endriu nori pateisinti Flečerio viltis, bet kuo toliau, tuo aiškiau, kad tai kelias į pražūtį. Debiutinis Damieno Chazelle'o filmas kelia sudėtingus klausimus: ką galima aukoti, kad pasiektum tikslą, ar talentas visada nugali, kokia tos aukos prasmė? Filmas beveik neišneria iš tamsių koridorių ir aklinų repeticijų kambarių, tik pagilinančių vaikinuko alienacijos įspūdį, meistriškas montažas perteikia, režisieriaus žodžiais tariant, „muzikinio trilerio“ esmę, ekrane nuolat skamba džiazo standartai, vienas kurių ir tapo filmo pavadinimu. Trumpametražį filmo variantą pastebėjo ir apdovanojo Sandanso kino festivalio žiuri, pasiūliusi projektą tęsti. Už 3,3 milijono dolerių buvo nufilmuotas pilnametražis filmas, jis sulaukė didžiulio dėmesio ir atsidūrė geriausių filmų sąrašuose (JAV, 2014). (Vilnius)

Force Majeure ***

Sulaukęs pasisekimo Kanuose ir pristatytas „Oskarams“ Rubeno Östlando filmas – apie jaunų švedų porą: vyrą (Johannes Kunhke), žmoną (Lisa Loven Kongsli) ir du vaikus, kurie išsirengia paslidinėti į Alpes. Kurortas nuostabus, bet išsvajotą poilsį sugriauna incidentas: artėjant sniego lavinai, vyras palieka žmoną ir vaikus vienus. Vėliau jis pats nepatikės, kad galėjo būti toks bailys ir egoistas, bet konfliktas su žmona augs lyg sniego kamuolys ir atskleis iki tol abiejų nesuvoktą šeimos krizę. Režisierius preparuoja savo šiuolaikiškų – gana vienprasmiškų personažų išgyvenimus bei jausmus, tarsi jaustųsi šiuolaikiniu Ingmaru Bergmanu, bet, regis, jis per geros nuomonės apie save (Švedija, Prancūzija, Danija, Norvegija, 2014). (Vilnius)

Egzodas. Dievai ir karaliai ***

Ridley Scottas naujai pasakoja biblinę pranašo Mozės, kuris išlaisvino žydus ir išvedė juos iš Egipto vergovės, istoriją. Per 74 dienas Meksikoje, Ispanijoje, Kanarų salose ir garsiuosiuose „Pinewood“ paviljonuose netoli Londono nufilmuotas milžiniško biudžeto reginys pasiūlys visko, ko lauki iš panašių filmų – tūkstančius statistų, įspūdingas dekoracijas bei kostiumus (jų autorę Janty Yates įkvėpė Andrejaus Tarkovskio „Andrejus Rubliovas“ ir Leni Riefienstahl Sudane darytos nuotraukos), tikrus dramblius, 120 žirgų, galvijus, asilus, pitoną, 600 rupūžių ir pirmo ryškumo žvaigždes Christianą Bale'ą, Joelį Edgertoną, Sigourney Weaver, Aaroną Paulą, Beną Kingsley, Maria Valverde, Johną Turturro (Ispanija, JAV, D. Britanija, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Nauja draugė ****

Naujas François Ozono filmas – lyg pasvarstymas, kas šiais laikais yra lytinė tapatybė. Filmo herojė Kler sunkiai išgyvena geriausios draugės mirtį – jos buvo neišskiriamos nuo pat mažens, kartu ištekėjo. Tačiau skausmo prislėgtas našlys pasiūlo Kler įdomų būdą atsikratyti depresijos... Kaip ir visuose Ozono filmuose, ir šiame vaidina daug puikių prancūzų aktorių: Romainas Duris, Anais Demoustier, Raphaelis Personnazas, Aurore Clement, Isild Le besco, Michele Raingeval (Prancūzija, 2014). (Vilnius)

Septintasis sūnus ***

Pagrindinis šio Sergejaus Bodrovo filmo veikėjas – septintasis septinto sūnaus sūnus. Tik toks gali tapti raganiumi. Žmonės tokių nemėgsta, bet juk kažkas turi saugoti Žemę nuo blogio? Taip atsitinka ir Jeffo Bridgeso herojui, kuris jau kartą išgelbėjo pasaulį nuo piktos raganos (Julianne Moore) kerų. Dabar jam vėl teks išbandymas: per keturis mėnesius parengti savo mokinį dar vienam lemtingam mūšiui. Taip pat vaidina Benas Barnesas, Kitas Haringtonas, Olivia Williams (JAV, D. Britanija, Kanada, Kinija, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

****** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

9–15 d. – Galingasis 6 (3D, JAV) – 12.30, 15, 17.20, 20 val.
Galingasis 6 (JAV) – 11.30, 14, 16 val.
Nepalūžęs (JAV) – 11.30, 14.25, 17.20, 18.30, 21.30
Trečias žmogus (Belgija, D. Britanija, JAV, Vokietija) – 20.15
Pabrolių nuoma (JAV) – 19, 21.40
13 d. – Mes dainuosim (Lietuva, D. Britanija) – 19.20; 14, 15 d. – 15.20
9–12, 14, 15 d. – Nepatyręs (rež. J. Paulikas) – 11.15, 13.40, 17, 19.30, 21.50; 13 d. – 11.15, 13.40, 17, 20.10, 21.50
9, 12–15 d. – Sniego karalienė 2 (Rusija) – 11, 17.30; 10, 11 d. – 11, 13, 17.30
9–15 d. – Naktis muziejuje. Kapo paslaptis (D. Britanija, JAV) – 13, 15.20, 17.40
Eskobaras: kruvinas rojus (Prancūzija, Ispanija, Belgija, Panama) – 14.10, 16.50, 20.50
9–13 d. – Atkirtis (JAV) – 15.20, 21.10; 14, 15 d. – 21.10
9–14 d. – Vaikystė (JAV) – 17.45; 15 d. – 20.15
9–15 d. – Eglutės. 1914-ieji (Rusija) – 14.50, 18.20
9, 12, 14, 15 d. – Egzodas. Dievai ir karaliai (D. Britanija, JAV, Ispanija) – 20.10; 10, 11 d. – 11.10, 20.10
9–15 d. – Hobitas. Penkių armijų mūšis (JAV, N. Zelandija) – 11.45, 18.10
Hobitas. Penkių armijų mūšis (HFR, 3D, JAV, N. Zelandija) – 14.50, 21.15
Septintasis sūnus (3D, D. Britanija, JAV, Kanada, Kinija) – 16.40, 21.30
Septintasis sūnus (D. Britanija, JAV, Kanada, Kinija) – 14.20
9, 12–15 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 13.10; 10, 11 d. – 11, 13.10
10, 11 d. – Asteriksas. Dievų žemė (Prancūzija, Belgija) – 12 val.
9–15 d. – Amžinai stilingos (dok., f., rež. L. Plioplytė) – 19.50
9–14 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 20.10
10, 11 d. – Aukso žirgas (rež. V. Aškinis, R. Kalnaellis) – 14 val.
9–15 d. – Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavičius) – 16 val.

Forum Cinemas Akropolis

9–15 d. – Galingasis 6 (JAV) – 10.20, 11.30, 15.20; Galingasis 6 (3D, JAV) – 12.50
Nepalūžęs (JAV) – 11.45, 14.40, 17.40, 20.45
Pabrolių nuoma (JAV) – 20.30
13–15 d. – Mes dainuosim (Lietuva, D. Britanija) – 17.50
9–15 d. – Nepatyręs (rež. J. Paulikas) – 12.30, 14, 15, 16.20, 17.50, 18.50, 20.15, 21.20
Naktis muziejuje. Kapo paslaptis (D. Britanija, JAV) – 13.05, 18.10; Eskobaras: kruvinas rojus (Prancūzija, Ispanija, Belgija, Panama) – 15.25, 21.40
Hobitas. Penkių armijų mūšis (3D, JAV, N. Zelandija) – 15.35, 21 val.; Hobitas. Penkių armijų mūšis (JAV, N. Zelandija) – 10.10
Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavičius) – 10.30, 17.20
Mamos 3 (Rusija) – 15, 19.40
Šventa karvė (rež. D. Ulvydas) – 12.45, 19.50
Eglutės. 1914-ieji (Rusija) – 17.10, 21.50
9, 12–15 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 15.45; 10, 11 d. – 11.15, 15.45
9–12 d. – Sniego karalienė 2 (Rusija) – 13.30, 18 val.; 13–15 d. – 13.30
9–15 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 20 val.
Septintasis sūnus (3D, D. Britanija, JAV, Kanada, Kinija) – 18.40; Septintasis sūnus (D. Britanija, JAV, Kanada, Kinija) – 13.15; Asteriksas. Dievų žemė (Prancūzija, Belgija) – 11 val.

„Skalvijos“ kino centras

9 d. – Force Majeure (Švedija, Danija, Prancūzija, Norvegija) – 16.40; 10 d. – 20.40; 12 d. – 19 val.; 14 d. – 21 val.; 15 d. – 19 val.
9 d. – Nauja draugė (Prancūzija) – 19 val.; 10 d. – 15.40; 11 d. – 15.40; 12 d. – 17 val.; 13 d. – 21.10; 14 d. – 19 val.; 15 d. – 17 val.
9 d. – Atkirtis (JAV) – 21 val.; 12 d. – 21.10; 13 d. – 19.10; 15 d. – 21.10
10 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 17.40; 11 d. – 20.30, 13 d. – 16.10
11 d. – *Kino klasikos vakaras.* Pusryčiai pas Tifanį (JAV) – 18 val.
14 d. – *Lietuvių kino vakarai.* Nėra laiko gerumui (scen. aut., rež. ir oper. A. Jančoras) – 17.30
Ciklas „Karlsono kinas“
10 d. – Aukso žirgas (rež. V. Aškinis, R. Kalnaellis) – 14 val.
11 d. – Džesis ir Petas (D. Britanija) – 14 val.
12 d. – *Seansas senjorams.* Kaip Hektoras laimės ieškojo (D. Britanija, Kanada, PAR, Vokietija) – 14.40

Pasaka

9, 12 d. – Amžinai stilingos (dok., f., rež. L. Plioplytė) – 17.30; 10, 15 d. – 17.15; 11 d. – 15 val.; 13, 14 d. – 16.45
9, 10, 12 d. – Nauja draugė (Prancūzija) – 19 val.; 11 d. – 16.30, 21.30; 13 d. – 17 val.; 14 d. – 21.15; 15 d. – 19.30
9 d. – Atkirtis (JAV) – 21.15; 10 d. – 21.15; 11 d. – 21 val.; 12 d. – 18 val.; 13 d. – 21.30; 14, 15 d. – 19 val.
9 d. – Trečias žmogus (JAV) – 21.45; 10, 11 d. – 18 val.; 12, 13, 15 d. – 21 val.; 14 d. – 18 val.
10 d. – Sniego karalienė 2 (Rusija) – 12.30; 11 d. – 11.30
10 d. – Asteriksas. Dievų žemė (Prancūzija, Belgija) – 14.15; 11 d. – 13.15
10 d. – Ida (Lenkija) – 13.45; 11 d. – 14.15; 13 d. – 17.15; 14 d. – 16.30; 15 d. – 15.30
10 d. – Glorija (JAV) – 15.30; 15 d. – 15 val.
10 d. – Nepatyręs (rež. J. Paulikas) – 17.45; 12 d. – 21.15
10 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 19.45
10 d. – Eskobaras. Kruvinas rojus (Prancūzija, Ispanija, Belgija, Panama) – 21.45; 12 d. – 20.30; 13 d. – 21.15; 15 d. – 21.45
10 d. – Geriausia, ką turiu (JAV) – 15.45; 11 d. – 13.45
10 d. – Rio, aš tave myliu (JAV) – 21val.; 11 d. – 12, 20.45; 12 d. – 18.30; 14 d. – 21.30; 15 d. – 17 val.
11 d. – Tarp žvaigždžių (D.Britanija, JAV) – 18.30; 14 d. – 21 val.
11 d. – Arvydas Sabonis 11 (rež. R. Čekavičius) – 16 val.
11 d. – Radviliada (rež. R. Rakauskaitė) – 11.45
11 d. – Mergaitė su katinu (Italija) – 16.15
11 d. – Ji (JAV) – 18.15
13 d. – Mes dainuosim (Lietuva, D. Britanija) – 19 val.; 14 d. – 17 val.; 15 d. – 17.30
14 d. – *Vakaras su Izolda.* Kelių eismo taisyklės, Triukšmadarys – 18.30
15 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 15.15
15 d. – Stounhersto beprotnamis (JAV) – 21.30

Ozo kino salė

9 d. – Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavičius) – 16.40; 10 d. – 16 val.; 15 d. – 18 val.
9 d. – Avinėlio vartai (rež. A. Stonys) – 18.10; 10 d. – 15 val; 13 d. – 17 val.; 14 d. – 16.30
9 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 19 val.
10 d. – Duburys (rež. G. Lukšas) – 18 val.
13 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 17.50
14 d. – Nematomas frontas (JAV, Lietuva, Švedija) – 17.20
14 d. – Ida (Lenkija, drama) – 19 val.; 15 d. – 16.30

KAUNAS

Forum Cinemas

9–11 d. – Galingasis 6 (JAV) – 11, 12.20, 14, 17 val.; 12 d. – 11, 12.20, 18 val.; 13–15 d. – 11, 12.20, 18 val.
9–12, 14, 15 d. – Galingasis 6 (3D, JAV) – 11.30, 13.30, 16.30; 13 d. – 13.30, 16.30
9, 10 d. – Nepalūžęs (JAV) – 11.20, 14.15, 17.10, 20.30, 23.30; 11–15 d. – 11.20, 14.15, 17.10, 20.30
9, 10 d. – Trečias žmogus (JAV) – 23.15
9, 10 d. – Pabrolių nuoma (JAV) – 21, 23.45; 11–15 d. – 21 val.
13–15 d. – Mes dainuosim (Lietuva, D. Britanija) – 17 val.
9, 10 d. – Nepatyręs (rež. J. Paulikas) – 14.30, 16, 18.20, 19, 20.40, 21.20, 23, 23.40; 11 d. – 14.30, 16, 18.20, 19, 20.40, 21.20; 12–15 d. – 14.30, 16, 19, 20.40, 21.20
Hobitas. Penkių armijų mūšis (3D, JAV, N. Zelandija) – 11.10, 17.45
9, 12–15 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 10.20, 12.40, 14.50; 10, 11 d. – 12.40, 14.50
9, 10 d. – Eskobaras: kruvinas rojus (Prancūzija, Ispanija, Belgija, Panama) – 21.40, 23.20; 11–15 d. – 21.40
Sniego karalienė 2 (Rusija) – 10.40, 15 val.
Naktis muziejuje. Kapo paslaptis (D. Britanija, JAV) – 17, 19.30
9–11d. – Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavičius) – 12.30, 18 val.; 12 d. – 12.30, 18.20; 13–15 d. –18 val.
9–15 d. – Asteriksas. Dievų žemė (Prancūzija, Belgija) – 10.30
Septintasis sūnus (D. Britanija, JAV, Kanada, Kinija) – 19.20
Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 20 val.
Šventa karvė (rež. D. Ulvydas) – 21.45
Egzodas. Dievai ir karaliai (D. Britanija, JAV, Ispanija) – 14.50

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

9–15 d. – Galingasis 6 (3D, JAV) – 11.30, 15.20, 17.50
Galingasis 6 (JAV) – 10.20, 12.50
Nepalūžęs (JAV) – 15.30, 18.30, 21.30
9, 11, 13, 15 d. – Pabrolių nuoma (JAV) – 21.20
13–15 d. – Mes dainuosim (Lietuva, D. Britanija) – 15.40
Nepatyręs (rež. J. Paulikas) – 10.40, 14, 16.30, 19.15, 20.30, 21.45
9, 12–15 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 12, 14.30; 10, 11 d. – 10.10, 12, 14.30
9–15 d. – Naktis muziejuje. Kapo paslaptis (D. Britanija, JAV) – 13, 19 val.
Sniego karalienė 2 (Rusija) – 10.30, 14.10
Hobitas. Penkių armijų mūšis (HFR, 3D, JAV, N. Zelandija) – 12.30, 20.20
9–12 d. – Septintasis sūnus (3D, D. Britanija, JAV, Kanada, Kinija) – 15.40, 18 val.; 13–15 d. – 18 val.
9–15 d. – Mamos 3 (Rusija) – 16.10 Eglutės. 1914-ieji (Rusija) – 18.20
Eskobaras: kruvinas rojus (Prancūzija, Ispanija, Belgija, Panama) – 21 val.
Asteriksas. Dievų žemė (Prancūzija, Belgija) – 12.20
Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavičius) – 16.40
10, 12, 14 d. – Šventa karvė (rež. D. Ulvydas) – 21.20

Redaktorė – Agnė Narušytė
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras, šokis** – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | **Stilius** – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“,
Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926.
El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz.
Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė
Remia Lietuvos kultūros taryba,
Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas